

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ
А ПРАВДА
ОСВОБОДИТЬ ВАС.

ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСТНИК

ЗА НАРІД
І
ЗА ВІРУ.

THE ORTHODOX HERALD

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

РІК II.

ВІННІПЕГ, МАН. КВІТЕНЬ, 1925

ЧИСЛО (13) 4

Воскресення Твое,
Христе Спасе, Анге-
ли прославляють на
небі, і нас на землі
вчини достойними з
чистим серцем Тебе
славити!

Сей урочистий і
святий день, єдиний,
днів Цар і Господь,
свято із свят, і гор-
жество із торжеств,
і в сей день хвалімо
Христа по віки!

Воскресення день,
просвітімось люде!
Паска, Господня Па-
ска, бо від смерти до
життя, і з землі до
неба Христос Бог
привів нас, пісню пе-
ремоги співаючих!

Се день, що ство-
рив його Господь, —
радуймося й веселі-
мося у сей день!

Воскресення день,
просвітімось святам,
і оден одного обнімі-
мо! Скажімо: „Брат-
тя” навіть тим, що
ненавидять нас! Про-
стімо все ради Вос-
кресення, і так про-
мовмо голосно:

Христос воскрес
із мертвих, смертю
смерть здолав, і тим,
що в гробах, життя
дарував!

Христос Воскрес!

Христос воскрес! Христос воскрес!
Так на Великдень дзвони
Та. любо-весело гомонять,
Приходить радість із небес —
Христос воскрес!
Христос воскрес і світу засіяв,
Тяжку неправду поконав
І чорну тьму — неволю, —
Приніс нам кращу долю
І радість-мир усій землі
І час любви — спокою.
І сонце Правди засяло
І радість, волю принесло
Для вбогої землиці,
І всяк радіє, веселиться —

Бо час настав новий,
Весна нова,
Що щастям люд нам налова,
Життя нове приносить
Й побіду нам голосить
Над смертю — зимою строшною
Та над неволею тяжкою,
Бо вже піднісся храм батьків,
Україна вірних козаків,
А тим усунеться й руїна
Й воскресне вольна Україна
Як Він воскрес —
Христос!

Т. Дмитренко.

З ЛАСКИ БОЖОЇ І ВОЛЕЮ ЦЕРКВИ АРХІЕПІСКОП АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ ІОАНН ТЕОДОРОВИЧ

ВОЄЧЕСНИМ ОТЦЯМ, БРАТАМ ТА СЕСТРАМ — ДІТЯМ РІДНОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ І В КАНАДІ.

ХРИСТОС ВОСКРЕСІЄ!

В тяжкій кожноденній, безпросвітній праці, в біжучих інтересах життя, в його болях, боротьбі і, часто, бруді, проходять усі наші дні. Нехай же в Велике Свято Воскресіння нашого Господа і Учителя Ваше серце, Любі Отці, Брати та Сестри, одпочине від усього того і думка Ваша, забувши про усе, що тяжкими путами приковує Вас до землі, знесеться на крилах палкої віри до споминів і дійсного зрозуміння величності тої Святої Події, яку тепер святкує весь християнський світ. Хай перед Вашими духовними очима розкриється уся величність того акту, яким завершується відвічна боротьба Царства Бога і царства діавола, Царства Світла та Правди і злобного царства темряви та зла. Боротьба ся Воскресінням Сина Божого завершилась на віки перемогою світлого Царства Бога. Ми християне, особливо в день сього Свята, сини великої тої перемоги, учасники великого Горжества, в якому бере однакову участь все, що існує в безмежній державі Великого Володаря-Бога — і мир видимий і невидимий, — і люде і вищі сили — Ангели. Зробіть, Любі мої, необхідне зусилля, забудьте під хвилино сього найвеличнійшого Свята все земне. Туди, до тих святих місць — Голгофти та Гроба Господнього нехай поплине Ваша думка: там дев'ятнадцять років тому назад сталася Найвеличнійша і Найсвятійша Тайна історії світу і історії нашого спасіння. Вдумливо вглядаючись в історію тої Тайни, побожно схилиючись перед нею, славлячи її, Ви станете правдивими учасниками того Свята і Свято Воскресіння нашого Господа дійсно зведе цілющий мир та спокій на наболілі та змучені життям серця Ваші.

Оклеветаний, знеславлений, опльований і поруганий, в страшних корчах невимовно-тяжких мук на хресті закінчив Своє життя на землі Син Божий, закінчив його безславною смертю раба. Усі, хто йшов за Ним, хто втішався Його світлою Божою наукою, хто мав нагоду пізнати се Божественне Серце, хто в любови та відданости клявся Йому, за невеличким винятком найближчих, всі вони, охвачені жахом останніх днів Його на землі, — днів суду над Ним, і Його смерті, всі вони розбіглись, попрятались і найвірнійші, як Апостол Петро, і ті клялись, що не знали Його. О, вороги дійсно могли безжурно святкувати свою повну перемогу, могли безкарно глумитись над Нещасним на хресті. Смерть положила кінець Його стражданню і можна було думати — кінець усій тій, так трагічній історії. Так можна було б думати, як би під зовнішнім перебігом подій сеї історії не таїлася відвічна Тайна Божого Провидіння — необхідність великої офіри перед Вищою Правосудністю за весь негідний світ, необхідність перемоги над царством темряви і необхідність вічного символу, вічної надії для віруючих в остаточну перемогу Правди і Добра над злом, бо того хоче Вічний, Всемогутній і Всеправедний.

І Христос Воскрес.... Силою Свого Божества Він воскрес, бо так предришено ще коли і світу не було.

На хресті принесена Найсвятійша Офіра за грішний рід людський, принесена вона в тяжких муках і в смерті, але так треба було. Так тільки мало бути переможене царство смерті і неправди.

ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ МЕРТВИХ, СМЕРТЮ СМЕРТЬ ПОДОЛАВ.....

З цілковитого, як здавалось, знеможення, упослідження і самої смерті виростає велике діло Божої перемоги, — дійсно Господь смертю смерть подолав.

І коли ще тепер по дев'ятнадцяти віках шукати очевидних потверджень, потверджень ясних чоловічому розуму, сеї Божественно-таємничої перемоги над смертю і царством ала, то найкраще потвердження ми знайдемо в тому, що діло Христа стало ділом усього світу, всієї культурної людності: нема другої інституції, яка-б була так спільна і єдина для всіх народів, як Христова Церква, бо коли окремі Церкви і діляться по обрядам, по своему устрою та частковим віруванням, то все-ж в головному всі вони вірні святым Заповітам СТРАЖДАВШОГО, ПОМЕРШОГО І ВОСКРЕСІШОГО БОГО-ЧОЛОВІКА. Вся слідуєча після Воскресіння Сина Божого історія християнства є найкраще потвердження дійсности Воскресіння Сина Божого і всього діла Христового як діла Вищої Волі.

Тайна Воскресіння Сина Божого після мук і смерті була необхідною, вона була провіщена самим Богом, як ласка та надія в мент грізного Суду Божого над першими людьми, що зломали Його Заповідь. Тоді вже Господь Бог подав надію, що нащадок жени поразить голову змія (Бит. III: 14) і далі нераз устами Пророків Господь Бог по-

тверджував се Своє обітування. Вся історія світа навколо тієї Богом провіщеної Тайни, бо в Старому Заповіті Божа Рука повільно підводила світ до прийняття і зрозуміння її і тепер в Новому Заповіті завжди вказує нам на Ню, як на вічний знак Божої ласки і всепрощення, в викупленні нас від Божої ласки за гріхи і як на невмирущий символ перемоги над злом, перемоги, до якої дійсний християнин завжди мусить стремити.

В відблисках тієї Божої перемоги над злом і смертю, в світлі величнього Воскресіння Сина Божого мусить переходити і вся наша боротьба з черговим злом наших часів. Перемогою Сина Божого над силами ада, над самою смертю і нам, тим, хто йде за Ним, дається велика невмируща надія на таку-ж перемогу і над злом, що нас тепер оточує, дається великий знак не слабнути духом в боротьбі з сим злом, бо Христос воскрес і Правда знесена Ним на землю не може завмерти, се Правда, яка, як і сам Христос, завжди буде воскресати і підноситися з свого часового упослідження і знеможення, яке нам може здаватися подібним смерті.

Воскресіння Сина Божого, цінимо, як велику Божу ласку, цінимо і як велику допомогу нам на тернистому шляху нашого життя в боротьбі з його неправдою, бо коли сили наші слабнуть, доволі згадати про се Велике і Світле Воскресіння Сина Божого, аби з незламною силою духа ми знов могли нести хрест доручений нам, знов могли іти вперед в боротьбі заповіданій, нам Страждавшим і Воскресшим.

Все упосліджене, все, що на хресті сучасних страждань прибите, все, що злобним світом гониться та неправдою засуджено на знищення, на смерть, все, чий ризи, як і Христові колись, рвуться на частки і діляться мучителями, все і Ти, наш зараз упосліджений в розподіленні і під тягаром хреста великих страждань, Український Народе, тільки в Воскресінні Сина Божого мусите знайти віру як годиться дійсним християнам, не впасти духом, а боротись в імя Правди з овоїм злом і за своє Воскресіння.

В імени Рідної Церкви Вірним Йй Дітям в День Воскресіння Сина Божого, в День Перемоги і Радости шлю світле, повне великої віри і незламности духа вітання християн:

ХРИСТОС ВОСКРЕСІ!

ЩО РОЗУМІТИ ПІД ПОСТУПОМ.

Поступ не в тім, щоби вічно кудась поступати, не в тім, щоби лишати те, що маємо і хаяти за щось нове; не в тім, щоби в ніщо не вірити, все критикувати, але в тім, щоби завсідги держати себе розумно на переді життя.

А щоби-ж стояти на переді, треба постійно мати перед очима ті засади, які чоловіка на перед життя висунуть і на яких він там вдержиться, а тими є:

1. **Вперта, щира праця** — але не праця волів, що працюють недумаючи, але праця свідомо, обдуманна й обчислена.

2. **Ощадність** — не та ощадність, що каже жити по жебрачому, світа божого не бачити, з людьми не сходитися; не та ощадність, яка каже назбирати великі купи майна і заховати його в яму, але та ощадність, яка каже жити ощадно на те, щоби придбати засобів на своє забезпечення і на піддержання громадських справ.

3. **Здорові, моральні засади життя.** — Чоловік повинен бути ширим супроти всіх добрих людей, поводитись чесно, бути гідним довіря. Повинен інтересуватись конечно і громадськими справами, щоби мати розумне і ясне поняття про ширший світ і життя — инакше він не може супроти життєвих справ бути чесним і корисним. Добре серце без розуму те саме, що тепла хата без вікон. Хоч і тепло, та темно.

Поступ отже значить — розумне, ідеальне, свідоме, користне поступовання в життю.

Першим отже услівям поступу, є праця. Розумна праця для розумних цілей, се поступ!

Дехто зве поступом чванливу критикоманію, невірство, безрелігійність, нищення моральних і культурних засад життя, та се не є поступ. Се відступ назад, до гіршого, в долину.

Є ще поступ чисто науковий — здобутки вчених, але такий поступ життю загалу далекий. Се або поступ технічний, ремісничий і ним користуються фабрики та фаховці ремісники, або поступ теоретичний, зрозумілий лише вченим і в практичній життю не дається на добро перевести.

ВЕЛИКОДНЕ УЧИТЕЛЬНЕ СЛОВО.

Святого Отця нашого Іоанна Золотоустого.

Хто побожний і боголюбний, — нехай утішиться з сього величного й світлого свята. Хто розумний слуга — нехай весело ввійде в радість Пана свого. Хто змучився по-стом, нехай візьме нагороду тепер.

Хто працював від години семої вранці, нехай одержить сьогодня заплату справедливу. Хто по дев'ятій годині прийшов, нехай святкує з подякою. Хто по дванадцятій годині прибув, нехай не тривожиться, — бо втрати ні в чому не матиме він. А хто спізнився й на годину третю — приступай без вагання. І хто прибув лише в час п'ятий з полудня, — нехай не лякається спізнення: милосердний Владика, — Він приймає останнього, як і першого; Він заспокоює одинаково — чи хто спізнився, чи хто працює від ранку.

І останнього Він милує, і про першого дбає; і тому дає, і сьому дарує.

І діла Він приймає, і думку витає; і зроблене шанує, і намір Він хвалить.

От тому у радість Господа нашого всі увійдіть: і одні і другі заплату візьміть!

Багаті й убогі — разом веселіться!

Витреваті й недбайливі — ушануйте сей день!

Хто постив й хто не постив — веселіться сьогодні!

Стіл заставлений — розкошуйте усі; Паска Свята — нехай ніхто не вийде голодним! Всі споживайте з бесіди віри, всі споживайте з багатства добротливості!

Нехай ніхто не нарікає на вбожество, бо царювання вселюдне настало!

Нехай ніхто зза гріхів не впадає у смуток, — бо прощення з гробу засіяло!

Ніхто нехай не лякається смерті, бо нас визволила Спасова смерть; знищив її Той, Кого тримала вона.

Пекло полонив, Хто до пекла зійшов. Засмутив того, хто спробував тіла Його.

І вішуючи се, Ісаія голосно кликав: „Пекло — казав — засмутилось, стрівши долі Тебе”. Засмутилось, бо знищене. Засмутилось, бо зневажене. Засмутилось, бо смерть йому заподіяно. Засмутилось, бо збурене. Засмутилось, бо звязане. Взяло людину, — а на Бога натрапило. Взяло землю, — а стріло небо. Взяло, що бачило, а впало через те, чого не добачило....

Де жало твоє, смерте? Де перемога твоя, пекло? Христос оскрес — і ти звалене. Христос Воскрес — і попадали демони. Христос Воскрес — і радіють Ангели. Христос Воскрес — і життя вільно точиться....

Христос Воскрес — і в гробі ні одного мерця: бо повсталий із мертвих Христос стався первістком для покійників. Йому слава і влада на віки вічні! — Амінь.

ВЕЛИКОДНЕ ЄВАНГЕЛІЄ.

(Від Іоанна, розділ I, вірші 1—17).

1. Спокоєвіку було Слово, і Слово те було у Бога, і Богом було Слово.

2. Воно було спокоєвіку у Бога.

3. Все повстало через Нього, і ніщо, що сталося, не вчинилося без Нього.

4. У Нім Життя було, і Життя було Світлом для людей.

5. А Світло у темряві світить, і темнота не оповила Його.

6. Був чоловік, що післав Його Бог, на імя йому Іоанн.

7. Він прийшов для свідчення, аби свідчити про Світло, щоб всі няли Йому віри.

8. Він не був тим Світлом, але мав свідчити про Світло.

9. Світлом правдивим, яке освічує кожну людину, був Той, що мав з'явитися на сей світ.

10. І Він був на світі, і світ через Нього повстав, але світ Його не пізнав.

11. До свого прийшов Він, але свої Його не прийняли.

12. А тим усім, що прийняли Його, що вірують в імя Його, дав Він їм можливість синами Божими стати,

13. Що не з крові, ані з пожадливіости тіла, ані з хотіння чоловічого, але від Бога народилися.

14. І Слово людиною сталося, і пробувало між нами, повне ласки та правди, і ми бачили славу Його, славу як єдиного в Отця.

15. Про Нього свідчить Іоанн, і голосно мовить: „Се був Той, про котрого оповідав я: Той, що прийде по мені, вже був до мене, бо був раніш від мене”.

16. І з великого добра Його ми всі узали, — а то ласку по ласці.

17. Бо закона дав Мойсей, а ласку та правду приніс Ісус Христос.

АПОСТОЛ НА ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ.

(Діяння Апостольські, розділ I, вірші 1—8).

1. Перше оповідання написав я, о Теофіле, про все, що Ісус робив та навчав,

2. Аж до того дня, коли Він вознісся, давши заповідь Духом Святим Апостолам, яких Собі вибрав,

3. І яким Він по муці Своїй показувався живим в ріжних доводах, сорок день являючись їм та розмовляючи про Царство Боже.

4. З ними Він їв, і наказав їм не відходити з Єрусалиму, але чекати обіцяного Отцем, про що ви чули від мене:

5. „Бож Іоанн хрестив водою, а ви за кілька сих днів охрещені будете Духом Святим.”

6. А тому, зійшовши, вони дізнавались у Нього: „Чи не сього року відновиш Ти Царство Ізраїлеве?”

7. І Він відповів їм: „Не вам знати час та пору, бо се у владі Отця.

8. Але дістанете ви силу, як Дух Святий зійде на вас, і будете про мене свідчити в Єрусалимі, і по всій Юдеї та Самарії, і аж до краю світа!”

ВОСКРЕСІННЯ.

Весна... Іде вона, мов гарна, молоденька дівчинка, усміхається ясним, теплим сонечком, моргає білими пушистими хмарками... Іде вона тихо й засіває нове життя у природі. Глядиш на свіже прозябаюче життя і якось відрадніше робиться на душі, давні придушені надії оживають наново, груди розширюється.

Весна йде... І скрізь по цілій землі Соборної України залунають голосні дзвони, відгомоном полинуть вони далеко по бурливому весняному морю до українських фармерів, робітників поза океаном та торжественно проголосують перше свято весни, побіду життя над смертю. Заграють дзвони й з уст мільонів понесеться гримке, святочне „Христос Воскрес!”

Немов тільки для пошанування Христа відживає природа, цвітуть квіти, зеленіють трави. Ліси й дерева, що сумно стояли білим покривалом снігу, переминюються в зелені килими. А птахи покидають країну вічної весни, прибувають назад, щоб привитати нас своїм мильодійним цвірінканням.

Все воскресає... Лиш український народ, той мучений, катований, і його сплюндрована й кровю зрошена земля все ще вижидають свого — Воскресіння.

Той народ, що колись творив непереможну силу, що своїми грудьми охороняв століттями Європу перед дикими ордами, Татарвою, ще очікує на своє — Воскресіння.

Той народ, що за часів Богдана Хмельницького підняв кроваве повстання, та увільнив свою країну з під катів — наїздників, сьогодні ще вижидає — Воскресіння.

Той народ, що через межусобиці впав в російську, польську, австрійську неволю та стогнав сотки літ в тяжкій ярмі, з вибухом революції 1917-18 роках знова повстав то роздуб горіючу полумінь, щоб серед огню своєї революції скинути з себе віковичні кайдани, та зажити на своїй землі як хазяїн, еднаючи до себе всіх тих земляків своїх, яких ділили від матері України кордони, — сьгодні вижидає нового — Воскресіння.

Вижидає знову „нового” через те, що стали йому на перешкоді знова старі розєднання а з межусобиць, що панували серед українського народу, скористали знову його кати-вороги, розшматовуючи кровю зрошену, кістками вистелену українську землю на чотири частини. Гнетуть ще гірш колишніх царів та примушують своїм терором український народ виждати нового Воскресіння, нового Христос Воскрес!

Христос, який являється символом чистої, святої, непорочної Правди, воскрес із гробу, де Його, замучивши на смерть, поклали книжники й фарисеї, що побудували свій трон на Неправді. Поклали великого Мученика у гріб, привалили тяжким каменем, ще й сторожу поставили біля гробу, та не помогло! Христос Воскрес, — Правда встала, воскресла, бо мусіла воскреснути. Бож її не убе, не може вбити ніяка ворожа сила. Даремні труди й заходи...

Так воскресне й великий український народ. В болях та страданнях виробляється українська нація, виробляється свідомість й відроджується з попелу нової руїни нова могутня сила українського народу, якої нашим ворогам не вдасться вже спинити...

Нема й не сміє бути сумнівів, що український народ воскресне в новій вільній Україні. Він мусить воскреснути. Україна мусить бути. З піднесеним настроєм гремить по всіх усядах, де лиш жие український народ, побідна пісня життя — „Христос Воскрес!”

I. M. K.

І. М. Пігуляк.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА НА БУКОВИНІ — А БУКОВИНЦІ В КАНАДІ.

(Продовження).

Аж в році 1885, коли то управа товариства перейшла в руки молодших людей, що з щирим серцем взялися до праці над просвітою й освідомленням нашого народу, товариство „Руська Бесіда” починає скорим бігом розвиватися, та доконувати своєї мети. Коло товариства бачимо в тім часі таких то впливових людей, як Юрій Федькович, брати Ізидор і Григорій Воробкевичі, О. Попович, Єротеї і Юстин Пігуляки, та д-р Смаль-Стоцький, що почали завзяту боротьбу з румунськими боярами, що не хотіли признавати існування Українців на Буковині. — З заснуванням „Руської Бесіди” почалася національна робота буковинських Українців, що через 40 років тяжкої боротьби з Румунами та австрійським правлінням увінчалася свідомою українською інтелігенцією та селянством, що вже до світової війни стояло при своїх правах на полі культурно-просвітнім та церковнім.

VII.

Одним з найкращих борців за визволення православних Українців з румунізаторського ярма консисторії й митрополії був Єротеї Пігуляк, член „Руської Бесіди”, посол до сойму й парламенту, що цілих 30 років боровся в парламенті та соймі з румунськими загарбниками, аж доки не побачив успіху своєї мозольної праці в 1917 році. Цілих 30 літ тревала та мозольна боротьба, в якій радник Єротеї Пігуляк вів перед і дждався на останку перед розвалом австрійської монархії — вимріяного ним вислуду, що православна українська церква на Буковині, яка в 80-их роках минулого століття за часів лютого ворога-яничара-румунізатора, митрополита Андрієвича-Мораря стала церквою домовиною для українського народу, за послідного перед розложеньням Австрії, митрополита, також яничара Володимира Репти, віджила до повного самостійного життя, бо одержала повну рівноправність з румунською, — себто автономію під незалежним владикою О. Тимінським, надзвичайно світлим і свідомим священиком Українцем.

Посол Пігуляк дждався сеї щасливої хвилі, що в мурах румунізаторської твердині в світлиці архієпископської резиденції повитав голову вольної української православної церкви на Буковині в гарній, патріотичній промові перед масою українських відпоручників цілої Буковини, що прийшли зложити своєму владіці сердечні желання в його розпочатій праці на користь української церкви — та цілого українського народа.

Та не довго тревала ся радість посла Пігуляка й усіх православних Українців на Буковині — бо розвал старої могутчої Австрії звалив й величаву будову — цілого українського народу на Буковині. Прихід Румун в 1918 році, 11 листопада — на Буковину знищив всі наші здобутки на полі церковнім та змів з лиця в протягу чотирох років українську церкву та все, що було українського та старославняського в наших церквах.

VIII.

На церковнім полі до цілковитого поділу буковинської дієцезії на дві автономні, українську й румунську — Українці мали вже майже рівні права (помінувши владіку й консисторію). Здобутки, які виборювалися роками до приходу Румунів зі старої Румунії були такі:

1) На архиєрейським престолі засідали й Українці, як владіка Євгеній, та й теперішній митрополит Володимир Репта, українського походження (його через те й тепер усунено, що він був тої думки, що треба з українським народом в згоді жити та не видирарати йому його права в буковинській державній дієцезії — бо він знаходиться в більшості). Архимандритами та владічними вікаріями були й Українці, як Филипович, Монастирський, та Тимінський. В консисторії засідали Українці майже на половину совітників а в послідних часах, се є 1917 року, Українці дістали автономну рівноправність в консисторії, що вже мало поступити в життя з окремим українським єпископством з преосвященим Тимінським. (Сього домагалися навіть самі румунські священики). Дієцезальними інспекторами на українські деканати були Українці.

2) Владіка й консисторія урядували в обох краєвих мовах, а деколи ще й по німецьки. Листок розпорядків мав рівнорядний текст в обох краєвих мовах. Церковний журнал „Жондела” печатався в українській й румунській мові.

3) До духовного семинаря принимали по половині кандидатів Румунів й Українців, то є по 25.

4) У духовнім семинарі й дяківській школі урядували й учили в обох мовах. На богослуженнях були відправи,

проповіді й співи в обох мовах.

5) Богословське товариство „Православна Академія” мало просторе й відповідне приміщення в семинарським будинку та сміло свобідно розвиватися.

6) На богословським факультеті викладали професори-Румуни для українських слухачів бодай по німецьки та й іспитували їх у сій мові. З українських професорів викладали й іспитували: проф. др. Єремійв, пасторальну — др. Козак, церковно-славянську мову по українськи. В послідних часах 1917-18 року цілий теологічний факультет мався перемінити на два відділи, український і румунський.

7) Між катедральним духовенством були й Українці, як український проповідник др. Касіян Бриндзан, періодовий — Іван Курчак і дякон Василь Боднарюк. На святочних богослуженнях була відправа, співи й провіди на половину, або на перемену в одній й другій мові.

8) У православних черновецьких парохіяльних церквах відбувалося богослуження мішано по румунськи й українськи (старо-славянськи). Із парохіяльної церкви св. Николая малася створити осібна українська парохія, мала будуватись величава церква при Руській вулиці а з сеї церкви мала повстати українська катедра.

9) Науку релігії уділяли катехити все в рідній мові учеників й учениць, хоч би навіть у чисто німецьких школах.

10) Протоєреями українських деканатів були тільки Українці.

11) Усі українські парохії шівнічно-західної Буковини були обсажені священиками тільки Українцями, богослуження відправлялось в українській мові, або зукраїнізованій — старославянщині.

12) Всі українські священики урядували й вели метрики по українськи (давнійше по німецьки).

13) Запомоги й стипендії розділювано все по половині між віруючих, бурси й учеників та учениць обох народностей.

14) Богословів висвячували зараз по окінченню їх студій та настановлювано сейчас на посади.

15) Православний дівочий ліцей в Чернівцях, який удержувала консисторія своїм коштом був напів українсько-румунсько-німецький.

16) Статут виборчий церковного конгресу, давав Українцям можливість мати поважне число свого представництва на конгресі.

17) Українських священиків було 128, окінчених й не висвячених богословів 6, та понад 55 богословів на укінченню.

Як бачимо, то українські здобутки на полі церковнім були в послідних часах до розложеньня Австрії та приходу окупаційних румунських військ дуже великі — в порівнанню до того, що по переході Буковини під Австрію 1775 році Українці не мали нічого. Сі здобутки були довершилися в р. 1918 тим, що Українці на Буковині мали одержати свою митрополію та єпископство (що вже й було призначене на чолі з преосвященим Тимінським), — чим були осягнули свої мрії довгих років та позбулися ласки запеклих ворогів Румунів, що старалися на кождім кроці пошкодити Українцям. Та доля не судилася. Австрія розвалилася та перемінилася в нові національні держави, що гнулися під австрійським ярмом — Українцям на Буковині, як й всім нашим братам по цілій „Соборній Україні” вороги не дали збудувати своєї держави, а прийшли против нашої волі загарбали нашу богату українську землю — та розшматувавши її на чотири частини — висисають її немов дійну корову, а на народ наложили нові кайдани, та перепевнили тюрми найкращим цвітом українського народу, що опираються сьому насильству.

Наша зелена Буковина попала в найгірші пазурі лютого ворога, що придоптав її своїм некультурним постолом, сігуранцюю (охраною) — видер всі ті українські здобутки на полі церковнім, що Українці роками виборювали від буковинських шовіністів Румунів три помочі австрійського правління, що мусіло в послідних часах вже числитися з Українцями на Буковині.

(Дальше буде).

ЗОЛОТІ СЛОВА З СВ. ПИСЬМА.

Бог любов, і хто пробуває у любові, в Бозі пробуває, і Бог в нему. (І. Івана IV—16).

Бог дав нам не духа страху, а духа сили і любови і здорового розуму. (Ш. Тимотея I—7).

Хто їсть тіло моє і пє кров мою, в мині пробуває, і я в йому. (Іван VI—56).

Я є дорога і правда життя; ніхто не приходить до Отця як тільки мною. (Іван XIV—6).

Хто приходить до Бога, мусить вірувати, що Він є, і що Він нагороджує тих, хто Його шукає. (Жидів XI—63).

Свящ. С. В. Савчук.

3 ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ В ГАЛИЧИНІ.

Для наших братів в Галичині релігійні спори в Канаді були до недавня, а може й тепер ще є загадкою. Вони ні як не могли зрозуміти, як ми можемо такими „маловажними” справами, як справи церковні, інтересуватися і то в двадцятому столітті. Не могли вони також зрозуміти, чого ми, православні, виступаємо проти греко-католицької церкви і проти політики її провідників.

І нам не раз приходилося почути від них таку, або подібну, вітцівську пораду й докір: „Стидайтеся! Хто таке бачив, щоби в двадцятім столітті ломити собі голову й розбивати народню єдність церковними справами? А крім того, чого ви хочете в греко-католицької церкви і її князів? Чи-ж вона не українська? Чи-ж Шептицький не Українець? Хіба-ж не він збудував нам музей у Львові, не він терпів в московській тюрмі за український наряд, не він їздив аж до Гардінга заступатися за Галичину, не його Поляки арештували за його український патріотизм? Вам забалося якогось православія і ви заміняєте двадцятого століття культуру католицької церкви за середньовічну культуру церкви православної. Хіба-ж не відомо вам, що з папою цілий світ числиться? І не диво; католицька церква се жерело культури, дисципліни, поступу. Тай греко-католицька церква — се наша рідна, національна, українська церква. А ви проти неї виступаєте, на її князів накидаєтеся. Стидайтеся ще раз!”

Ми слухали критики й докорів наших старших братів в Галичині й не казали нічого. Не казали, бо вірили, що скорше, чи пізніше, вони також будуть примусені заінтересуватися церковною справою, помимо двадцятого століття. Ми вірили, що вони скорше, чи пізніше, побачуть, що робота „князів” греко-католицької церкви не така чиста, як виглядає. Ми вірили, що вони скорше чи пізніше переконаються, так як ми в Канаді переконалися, що греко-католицькою церквою завідують ворожі для українського народу люде, які за посередництвом церкви прямують до своїх політичних цілей.

Так і сталося.

Вже більше року в Галичині ведеться церковно-релігійна боротьба, яка своїм розміром, як не перевищає, то дорівнює церковно-релігійній боротьбі в Канаді. Причини боротьби, як ми вже писали в 8 і 9 чч. нашого органу, ті самі, які були в Канаді, — а то примусовий celibat греко-католицького духовенства, висунання наперед французьких і бельгійських монахів, антинаціональна робота „князів” греко-католицької церкви — Шептицького, Хомишина, Коциловського.

Але під одним зглядом церковно-релігійна боротьба в Галичині багато різниться від церковно-релігійної боротьби в Канаді. Тоді коли боротьбу в Канаді проти шкідливої політики провідників греко-католицької церкви почали і якийсь час вели тільки світські люде, то в Галичині ведуть її також найкращі греко-католицькі священники, а піддержують її найповажніші часописи, як перемиський „Український Голос”, „Діло”, „Новий Час”. Голос в церковних справах забирають від часу до часу найвизначніші громадяне, як др. Теофіль Кормощ, Роман Дмоховський кавалер ордеру папського „За Церкву й Пастира”, др. Ст. Баран, др. Дмитро Левицький і інші.

Зачалася церковна боротьба в Галичині через намагання завести примусовий celibat. Явно заводити примусовий celibat почав еп. Хомишин і наші браття в Галичині почали на нього за те ремствувати, але ніяк не хотіли повірити, щоби він робив се за згодою Шептицького. На Хомишина посипалися докори й догани за те, що він не повинується свому зверхникові, Шептицькому, і ділає на явну шкоду греко-католицької церкви і українського народу. Вони тишилися також, що еп. Коциловський не пішов слідами Хомишина. Шептицькому се було на руку і він якийсь час вдавав невинного. Але вкінці прийшла хвиля, коли і Шептицький і Коциловський мусіли взяти з себе маску й показати своє дійсне обличчя. В львівській і перемиській дієцезіях заведено також явно celibat і нашим братам вкінці зсунулася полуда з очей, вони побачили „князів” церкви в правдивім світлі. Помимо того, що в самій львівській дієцезії є около сто парохій необсаджених і є 107 укінчених теологів, Шептицький не хоче їх висвячувати, бо вони жонаті. Так парохії остають без обслуги (як виходить обслуговують їх римо-католицькі ксьондзи!), а теологи остають без средств до життя, в наслідок чого шось десять теологів покинули уніятську церкву і перейшли на православіє.

Епископ Коциловський завів в своїй дієцезії примусовий celibat 21 грудня, 1924, з нагоди чого виголосив до питомців семинарія довшу промову. Перемиський „Україн-

ський Голос” помістив сю промову в цілости (записану по стенограмі) в ч. 4 (283). Се незвичайно цікава промова. Вона пречудно виявляє крутарство та нечесну політику сього „князя” церкви. Заведення celibату він оправдує тим, що „добрим священником є лиш безженний” і оправдує політику епископа Хомишина кажучи, що „Хомишин має власть не з Риму, але впрост від Ісуса Христа (!), він має робити в своїй дієцезії все після своєї волі”.

Епископ Коциловський каже, що він „не силує” (певно!) питомців висвячуватися в безженнім стані, і каже:

„Я далекий від того, щоби когось силувати, то кленуся Богом. Певно, що моїм бажанням є, щоби як найбільше було безжених, щоби ви всі були безженими, я з тим не криюся, але лишаю се вашій волі.

„Хто рішиться бути безженим, такого зараз по реколекціях буду святити і IV. і III. рік. Хто знову рішиться бути жонатим, священъ тепер не доступить, але мусить оженитися і чекати аж покличу його. Коли, того не знаю, може за рік, 2, 3, 4 а може зовсім не покличу.”

А щоби хтось не подумав, що він робить се на власну руку, він також покликає на самого Христа (!) і каже:

„Впершій мірі маю на увазі ваше спасення, я чую голос Божий, так Бог каже мені робити. Від Ісуса Христа дістав я те обявлення. Тому по реколекціях рішиться стати добрими священниками, якими бажаю вас мати.”

З нагоди оповіщення примусового celibату епископом Коциловським, перемиський „Український Голос” в статті п. з. „Визов Кинений” (ч. 4 (283)) змінє свій погляд про „князів” церкви і називає їх епископами „насланими нам нашими ворогами” й каже, що „Українці хочуть і мусять мати таких епископів, котрі булиби не амбасадорами чужих національних та державних організацій, а кість від кости наші; котрих вибиралиби не ворожі нам намісники, але ми самі, український народ; котрі працювали би не в користь наших ворогів (так, як роблять теперішні „князі” церкви — С.В.С.), а в нашу користь. Ми мусимо мати таких епископів!”

„Український Голос” стверджує факт, що „уніятська церков перестала грати ролю активного національно-творчого чинника” (ч. 50 (277)) і предвиджує можливість походу українського православія з України до Галичини, яке (українське православіє) є „могутнім національно-культурним чинником”.

Ще острійше осуджує провідників греко-кат. церкви львівський „Новий Час, котрий в статті п. з. „Схаменіться” (ч. 8, 1925) каже:

„Церква греко-католицька в повному упадку. Відірвана від народу, без впливу і значіння для визвольницької політики. Між висшою церковною ієрархією а народом пропасть, яка поширюється шораз більше. Інтереси наші загрожені. Духовну владу над нашим народом захоплюють чужинці. Множаться всякі Редемптористи, на Холмищині, Волині і Поліссю працюють Єзуїти і всякі бельгійські і французькі місіонарі. Покликання до нас Бенедиктинів вже вирішена справа... Шось більше. В самій львівській дієцезії біля сто греко-католицьких парохій не обсаджених. Там приїжджають польські ксьондзи, хрестять, вінчають, сповідають, хоронять і при тому польонізують наш народ.

„Справа ся не є виключно церковною справою, а навпаки, се національно-політична справа. Її муситься вирішувати так, як того вимагають інтереси наші. Бажання чужих чинників для нас зовсім не цікаві. Її треба вирішувати не під кнутаом хвилевої політичної обстановки...” (Підчеркнення мої — С. В. С.).

Але зі всіх писань й протестів в українській галицькій пресі бачимо, що наші браття в Галичині все ще таки не ясно здають собі справу з того, що їм долягає. Думають вони, що все лихо в самім тільки celibаті й вірять, що коли celibat знесено, все лихо булоб усунене. Недобачують вони, що celibat се тільки одна частина лляну, після якого Рим і Польща копають гріб не тільки унії, але й Українцям греко-католикам. Вони, наші браття, все таки надіються на Рим. Вони скликають віча й підписують протести та петиції, які думають зложити у ніг „найсвятійшого отця” й просити його о поміч проти ворогів — „князів” церкви і римо-католицьких ксьондзів, що обслуговують опорожнені, в наслідок примусового celibату, греко-католицькі парохії. — Вони не можуть зрозуміти, що вороги греко-католицької церкви роблять наступ на ню, як раз на розказ Риму. Пишучи про напад римо-католицьких сестер і ксьондзів на греко-католицьку церкву в Маріямполі, „Діло” (ч. 23, 1925) пише: „Однакож у боротьбі проти греко-католицького обряду сестри, а навіть священники римо-католицького обряду з Маріямполя забувають, що вони підлягають Риму”.

Виходить, що Рим святий, добрий, для Українців і їх церкви щирий, прихильний, але ті сякі-такі римо-католицькі сестри і ксьондзи, ну, й наші такі „князі” церкви, не слухають Святого Риму і творять Українцям ріжні лакости на власну руку. (Так вони думали перед оголошенням конкордату, а що скажуть тепер, побачимо).

Та як би воно не було, наші браття в Галичині чим раз певніше впливають на чисту воду і треба надіятися, що вже недалекий час, коли вони зрозуміють, що рабською покорою й проханнями не дібються в папи нічого, і що ратунку їм шукати не на заході, в Римі, але на сході, в Києві, через зєднання з святою Українською Православною Автокефальною Церквою.

Проф. О. Лотоцький.

ЄДНІСТЬ ХРИСТІАНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

Основи церковного устрою положив сам основатель церкви Господь Ісус Христос. Закладаючи церкву, Христос молився до Отця, щоб усі в ній склалися одно-єдине („да всі єдино будут”). Призначена розповсюджуватись по всьому світі, церква про те має творити органічну духовну єдність, один духовний організм. Та єдність усіх вірних в церкві сягає до самих глибин ідей і життя церкви. Як царство Боже на землі, церква прагне стати єдиним духом, при участі всіх своїх членів, під проводом самого Христа.

Передавши владу в церкві однаково усім апостолам (Мат. XVIII: 17-20; XXVIII: 19-20; Йоан, XX: 21-23), Христос задержав за собою головенство в церкві, назвавши Себе Самого єдиним верховним пастирем (Йоан, X: 14-16). Коли виникло серед апостолів питання, хто з них буде старший, Він осудив саму думку про це (Мат. XX: 22-27; Марк. IX: 34-35). Як серед апостолів, коли засновано церкву, нікого не було призначено на голову церкви, так не було цього і між заступниками апостолів — єпископами. І не могло бути. **Людина, що підлягає умовам земного життя, взагалі не може бути головою церкви — установи вічної і духовної.** Вічний і духовний голова благодатного царства — церкви — Христос (Йоан. XVIII: 36, I Петр. V: 4). Під Його головенством об'єднується церква як єдиний організм (Колос. 1: 18). Як єдиний голова церкви — Ісус Христос, так і церква, що є тілом Його, має бути єдина.

Проте в дійсності члени церкви утворюють різні громади вірних, оскільки відмінні одна від другої, що на зверхній погляд залишається вражіння непримиримої їх множинності. В процесі історичного життя появилось кілька церков. Одні церкви різняться між собою віроповідною — конфесійною — наукою, — як церкви православна, католицька, протестантська. Існують різні церкви, юридично самостійні й незалежні, і на ґрунті одної, тої самої, конфесії, — як автокефальні церкви в православ'ї, окремі церкви в протестантстві. Та кожна з тих церков вірить в саму засаду церковної єдності і навіть в сепарованому стані продовжує жити одним життям заховуючи традицію єдності. Але погляди різних конфесійних церков на церковну єдність дуже різняться між собою.

Католицька єдність — се юридична єдність всіх католиків світа, що зв'язані зовнішніми формами устрою, з підлеглістю одному видимому голові церковному, папі римському. Устрій католицької церкви дає зразок удосконаленої монархічної держави, яка управляється дисциплінованою ієрархією, що підлягає самодержавному голові. Такий устрій католицької церкви вироблявся послідовно в процесі історичного життя сеї церкви. В міру того, як республіканський демократизм тратив своє значіння в римській імперії, набувають повноту влади „намістники Христа” — єпископи. Та не всі єпископи рівні, — серед них єпископ римської столиці все більше переймається ідеями римського публичного права, що вимагає централізації влади. Перенесення столиці римських імператорів з Риму до Константинополя поставило римського єпископа першою особою в Римі, давній столиці світа. Догматичні змагання, підчас яких православні Сходу вдавалися до церков Заходу з римським єпископом на чолі, також сприяли збільшенню авторитету римського єпископа. Наслідком щасливих обставин папи здобувають в половині VIII ст. незалежну територію. З того часу єпископи Риму виступають не лише як володарі „церковної держави”, але й фактично засвоюють собі компетенцію роздавати імператорські та королівські корони. Зріст значіння римським пап в порівнянні з іншими патріярхами, натхнув їм думку вимагати найвищої влади над всіма християнськими церквами. Правда, всесвітній собор в Халкедоні (451 р.) відповів на сі домагання канонам 20-им, що визначив повну рівність між єпископами Царгороду і Риму, сю рівність наново визнав і ствердив п'ято-шестий собор трульський (692 р.) 36-им своїм правилом, а пізніше і семий всесвітній собор (787 р.), — але се не спинило абсолютистичних тенденцій пап. Поволі падає значіння митрополитів на Заході і сардичійський собор надає римському єпископови право приймати апеляції єпископів на митрополитів. Цілий шерег римських пап видає декрети, що фактично дістають значіння законів для церков Заходу Європи, а нарешті папи засвоїли собі все законодавство та кодифікацію церковних законів. Утворилася ціла система, в якій папам став належати примат в церкві з правами адміністрації, суду, законодавства. Реформація лише територіально скоротила, але не понизила такого значіння папи. Тридентський собор справив католицьку догматику й каноніку таким чином, що його постанови лише сприяли затвердженню папського примату. Навіть уже в новітні часи скасування світської влади

пап довело до визнання папи непопрішимим (непомилним) головою католицької церкви, який має всю повноту прав, у той час, як усі інші органи церкви ділають лише на основі тих уповажнень, що їм делеговані папою, і остільки, оскільки се їм дозволяє папа.

Протестантська церква не визнає необхідним об'єднання християнських громад зовнішніми формами устрою, і коли в інтересах практичної доцільності в деяких краях фактично провадиться централізація церковної влади, то сея централізація не переходить також окремої державної території.

Православна церква, приймаючи, що єдиний голова є невидимий голова — Христос, по-за тим не визнає потреби в одній зовнішній загально-церковній владі. В протилежність католицизму, православна церква із засади, що виявилася в її законодавстві, і самою практикою життя доводила й доводить необхідність існування самостійних автокефальних церков. Розпросторена по цілому світі, церква, з православного погляду, складається з краєвих церков, які повстають серед різних народів, що, поруч з іншими своїми національними особливостями та ріжницями політичного устрою, утворюють церкви з ріжним обличчям свого місцевого устрою та з самостійним управлінням. Ріжниця ся виявляється з початку християнства, коли ще за апостолів закладалися окремі церкви серед різних народів, та переходить через усю історію православної церкви до сього часу; а проте церква і тепер залишається так само єдиною, як була за апостольської доби. Єдність та полягає не в зовнішній єдиній організації та не в єдиній адміністративній владі. **Як апостоли дістали уповажнення від Христа не кожний з окрема, а всі разом та в рівній мірі, так і надалі повнота церковної влади належить цілому єпископатові, від якого влада вже переходить до окремих членів.** Маючи уповажнення в рівній мірі, всі єпископи складають всесвітню церковну ієрархію, над якою вище стоїть невидимий голова церкви — Христос. Виявляючи рівномірну участь в управлінні всією церквою на всесвітніх соборах, всесвітній єпископат через окремих своїх представників порядкує певними частинами території всесвітньої християнської церкви — місцевими національними церквами. В кожній місцевій церкві установлено окремий вищий адміністративний орган, якому підлягали б окремі єпископи. Уже 34 правило апостольське наказує, щоб єпископи кожного народу знали першого між ними, визнавали його за свого голову. Отже на чолі кожної місцевої церкви стоїть старший її єпископ, який може називатися митрополитом, екзархом, патріярхом і ин.

Таким чином, крім зв'язку з усією церквою Христовою, церквою всесвітньою, близькі між собою церковні громади вступають ще в тісніший зв'язок між собою і складають так звані місцеві церкви.

Чи факт існування окремих місцевих церков, перечить основній засаді єдності церкви?

Як уже завважалося, з погляду католицької церкви, організованої на суто централізаційних основах, існування окремих церков — не можливе, бо воно руйнує саму систематичну організацію церкви. З погляду православної децентралізація — необхідна і навіть основна риса церковного устрою. Визнаючи духовну єдність вселенської церкви, як установи духовної, православ'я не зв'язує з тим єдиною церковною організацією. Визнаючи єдність церковного духа, думки, настрою, єдність зв'язку любови, вона не визнає необхідною єдність зовнішньої церковної організації.

„Єдиний пастир” та „одно стадо”, Христос і церква, в їх духовному зв'язку, зв'язку „жениха і невісти”, творять єдність вищу понад зовнішню організацію церкви під одним видимим персональним головою церкви. Між засадою єдності церкви та фактом існування окремих церков немає внутрішньої суперечності, як немає внутрішньої суперечності між засадою людства, вселюдською ідеєю, з одного боку, та фактом існування окремих народів, — з другого. Людство одне і єдине, а народів багато, і кожен з них має свою національну вдачу, та, здебільшого, свою державну організацію. Так само єдність церкви, з погляду православного, існує і додержується і в умові існування окремих церков і — навіть при кінченості сеї умови Всесвітня церква не є абстрактне розуміння, а реальна громада, живий організм, справжнє тіло Христове. Але живе тіло складається не з однакових атомів, механічно між собою сполучених, а кожен атом стає певним мікрокосмом в єдиному живому цілому, — тад само, в єдиній церкві всесвітній існують свої живі організми церковні, що ріжнородністю своєї духовної вдачі та ріжнородністю шляхів свого функціонування для досягнення єдиної мети лише збагачують життя та духовне надбання церкви всесвітньої.

(„Духовна Бесіда”).

Віра є підстава того, на що вповаємо, доказ річей невидимих. (Жидів. XI—II).

ГОСТИНЕЦЬ.

Українці дуже симпатичний нарід і тому всі їх люблять. Любить їх папа і тому благословить Поляків, щоби мучили Українців і так провадили їх до неба. Люблять їх Поляки і тому точать українську кров на спілку з папою (як се виразно припускає „Канадійський Українець“), щоби, мовляв, довести невірних овець до „одного стада й одного пастира“.

Дальше — дають Українцям Бельгійців і Французів в дарунку; дають целібат; дають новий календар; дають Мазурів-кольоністів; дають польські школи...

Самі дарунки! Самі гостинці!

А приїздить Українець імігрант до Канади, то також виходять проти нього з даунком, а таким дарунком є книжочка надрукована в Бельгійців в Йорктоні, яку роздають імігрантам.

На заголовковій картці тої книжочки написано:

ГОСТИНЕЦЬ для Українських поселенців в Канаді.

Книжочка 2.

Печатня Місіонарів св. Ізбавителя в Йорктоні.

На другій картці сказано, що „Печатано за дозволом духовної влади“ — однак не сказано, якої влади — чи еп. Будки, чи латинських єпископів. Власть і годі! Року також не зазначено, але зі змісту видно, що книжочка друкована 1923 або 1924 року. Не сказано також, хто автор „Гостинця“. Словом — видано сю книжочку на той лад, як видали недавно свою книжочку в Галичині целібатники (безіменно) в якій оплюгавлювали жонате духовенство.

Книжочку сю видано для поучення і перестороги. Вказуєсь в ній, чого уникати, за ким і кудя йти. На 13-ій стороні ми бачимо таку пораду:

— Де нема в Вас свого богослуження, або буває дуже рідко, ідіть до католицької церкви латинського обряду (себ то до костела! — В. К.); там можете також приймати св. Тайни. Через то Ви свого обряду не змініте, бо змінити обряд не вільно. Але ніколи, нігде і за жадну ціну не йдіть до церкви, яка не визнає св. Отця папу римського, і від такого священика, що не є в злуці зі св. Отцем, не приймайте жадних св. Тайн.

І чи не дарунок? Не гостинець? Не порада?

Велика, езуїтська, порада! Таку пораду може давати Українцеві лише Лях, може давати яничар, може давати смертельний ворог.

Бо хіба ні? Нині, коли костел заїдає український народ; коли церква силою замінюєсь на костели; коли католицька жаждармерія бе людей, коли святкують свої свята; коли папа щедро благословить катів українського народу — нині казати: — **Йди до костела!** — чи не є се глумом і наругою над українським народом!

Ідіть до костела, там сповідайтесь, причащайтесь, хрестіться, вінчайтесь і робіть се зовсім безпечно, бо — **„через те ви свого обряду не змініте, бо обряд (се по бельгійськи, бо по нашому булоби „обряду“) змінити не вільно“.**

Тесаме говорить в тайних „Правилах“ і еп. Будка.

Та що за безсоромне намагання одурити несвідомих! Ходи до костела, роби все на латинський (чи польсько-латинський) лад, але ти обряду не змініш, не бійсь, бо обряду змінити не вільно.

Се те саме, що сказати:

— Йди до коршми, пий з пияками на рівні і не бійсь, станеш шияком, бо пияком ставати не вільно.

Або сказати так:

— Єднайсь з злодіями і кради, як вони, але через те ти не станеш злодієм, бо ставати злодієм не вільно!

Чи не гарна була би порада? Гарна — наскрізь злодійська!

Аджеж нині кождий Поляк дає таку пораду Українцеві в Галичині:

— Нема церкви, бо ми замкнули; нема священика, бо єпископи не хочуть висвячувати, отже йдіть до костела. Се-ж вшистко єдно! Через те ви обряду не змініте, бо змінювати обряду не вільно.

Таку ляхо-татарську пораду дають і тут „спасителі“ Українців.

Інтересно, що про еп. Будку говоритьсь в книжочці в третій особі, немов якийсь висший авторитет про меншого. На 7-ій стороні приміром сказано:

— Тому добре собі запам'ятайте, що я (І) Вам скажу:

Ми в Канаді маємо свого єпископа Кир Никиту Будку...

Хто однак той „я“, що так наказує се загадка. Чи се організація римської церкви, — Французи, Бельгійці, чи хто? Чиєю власністю є еп. Будка?

Читаємо там також, що в Канаді схизматики удають католицьких священиків, — немов би то справді така велика почесть удавати католицького священика.

На 4-ій стороні пригадує, що Христос оснував церкву на Петрі і його наслідниках і наводить слова Христа:

— Ти є Петро, а на тім камені я збудую церкву мою і пекольні ворота не переможуть її.

Та пигагня: на яким камені? Хто той камінь? В католицькій Біблії читаємо таке:

— Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevalent adversus eam.

По нашому се значить:

— Ти є камінь (Петро значить: камінь!), а я на скалі збудую церкву мою і ворота пекольні не відіють нічого проти неї.

Хтож є камінь, а хто скала? Католицький архієпископ Кенрик на Ватиканським (римським) Соборі 1870 р. доказував, що: **44 Отці Церкви вчили, що скалою є сам Христос. А до тих Отців Церкви належить також св. Іван Золотоустий, св. Августин, а навіть папа Григорій Великий, який каже:**

— Син Божий є скалою, від якої Петро отримав імя і на якій, як Він сказав, збудує Свою церкву.

В книжочці є також вчислені „українські католицькі“ священики, а між ними такі „Українці-католики“, як Боский, Дельфорж, Гекіри, Делярий, Желік, Бізен, Ру.

Не забули також пригадати, щоби молитися на корунці і щоби бути гідними наслідниками св. Володимира, св. Ольги і св. Йосафата. Гарна компанія — Володимир, Ольга (православні) і Йосафат (смертельний ворог православія). Так само Василіяне в жовківським Життю Йосафата ставлять до ряду Володимирів, Ярославів і Ягайлів. Звісно — вшистко єдно!

Ось так чужі політики і свої хруні обманюють несвідомий нарід!

В. К.

„І СИНА“ В ВІРУЮ.

В „Символі Віри“, зложенім на соборах на Сході в Нікеї і Царгороді говоритьсь „І в Духа Святого, Господа животворящего, иже от Отця исходящего“. Такої форми вживано також і в західній римській церкві, а в самім Римі вживано її до початку 11-го століття. Коли-ж в сторонах поза Римом почали додавати „і Сина“, то папи сьому сильно противились. Через додаток „і Сина“ вийшла була суперечка між папою Львом III і Каролом Великим коло 806 року. Між роками 847—858 папи Лев IV і Венедикт III старались також, щоби „Вірую“ читати по грецьки. Вкінці під напором Генрика II, року 1014 папа Венедикт VIII додав до Символа Віри „і Сина“ (по латинськи „Філіокве“).

Та коли 1595 Потій і Терлецький на бажання Поляків православну церкву піддали папі (заводили унію), то папа згедився, щоби в уніятській церкві „Вірую“ лишалось по давньому — без „і Сина“. Наперекір сьому пізніше таки додано „і Сина“, щоби так ще більше зблизитись до Риму і Польщі — як перемішано і додавано дечого більше з латинського обряду. Що не все додаване прийнялося, се инша річ.

Пісня о Воскресенню Мертвих.

Темний чоловік, що про смерть не думає,
Темний, хто по смерті встати не гадає;
Бачиш сонця схід? Глянь йому у слід!
Бечером заходить, а ранком знов сходить,
Так і ти пійдеш тим шляхом.

Вийди гень на поле, глянь кругом на ниви,
Запитай — що роблять зимові засіви?
Зимою гниють, весною ростуть,
Так і твоє тіло, що згнило, зотліло,
Наново верне до життя.

Ожив мертвець бувши чорити дні в гробі,
Як Христос закликав, звучи його к собі;
І знов прийде час, що кождого з нас,
Покличе трімкою архангел трубою,
Щоб стати усім нам на суд.

Що-б сталось, коли би на суд всі не встали?
Добрій заплати, злі кари-б не мали;
Але прийде час, що кождий із нас
Дістане заплату — гірку чи богату,
І правда ісповниться вся.

(Переклад з Богогласника).

„ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК”

орган Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Виходить щомісяця.

Видає Українська Православна Видавнича Спілка.

Редактор, Свящ. В. Кудрик.

Передплата 1 долар за 12 чисел.

THE ORTHODOX HERALD

Official organ of the Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada
Published Monthly.

Published by the Ukrainian Orthodox Publishing Co.

Rev. W. Kudryk, Editor.

Subscription 1 Dollar for 12 issues.

Адресуйте: — Address:

THE ORTHODOX HERALD

379 PARR STREET,

WINNIPEG, MAN.

ДІТТЯМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ
ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Гостоди! Як то радісно витати великоднім привітанням любих, дорогих Братів, хоч далеких тілом, але близьких душею. Великі простори, широкий океан нас розділили, але свята наша Церква Українська нас з'єднала. А се найбільше свято Христової віри найближче з'єднує вірних. Прийміть-же він нас, Любі Брати, цілування любови і братерські обійми в ім'я воскресшого Христа: **Христос Воскрес!**

Господи! Як то радісно Матері Україні витати своїх діток — вільних діток, пригортати їх до свого серця, коли очі матери уже не затьмарені сльозами, а горять надією на відродження і нове життя. Бо з відродженням нашої Церкви відроджується, воскресає і наша мати Україна і радісно своїх діток близьких і далеких вітає: **Христос Воскрес!**

З великою увагою слідкуємо ми з України за Вашою церковною працею. З великим задоволенням і святою радістю прочитали ми постанови Вашого Собору. З них довідалися, як наша Церква в особі Ваших парохій свідомо пробиває нові шляхи на твердому ґрунті канадійського життя. Трудна се робота, але працюйте, не падайте духом. Любі Брати, бо завжди, а в особі в сі свята Христового Воскресіння ми повинні вірити, що наша правда, Христова правда, не вмере, не поляже, бо **Христос Воскрес!**

Замість великодньої писанки посилаємо Вам радісні відомости, що наша свята справа на Україні цвіте і шириться, вже маємо на терені України більш двох тисяч парохій, в них працює 28 єпископів, вже єднаються з нами й Українці Середньої Азії (м. Вірний), Кубані, вже прислухуються до нас і Галичина і другі частини України під польською кормигою, вже Церква наша входить в легальний стан існування в Радянській Республіці, вже найтрудніші роки пережито і ми тепер тим з більшою надією можемо дивитись, на майбутнє і радісно витати всіх братів: **Христос Воскрес!**

Багато ще, правда, боротьби з наслідками темного минулого, багато ще праці треба до цілковитої свідомости і єднання нашого народу, але Воскресіння день. Вже почали ми нове життя, вже настав і для нас день воскресіння. Обнімімо-ж один одного і тісними лавами в єдності і любови рушимо далі до світлого майбутнього нашого народу, відкинемо камінь байдужности та несвідомости, будемо з себе уявляти не раба, а брата інших народів, нехай і нам ангел нашого народу радісно скаже: **Христос Воскрес!**

Щиро вітаємо Всечесного Архієпископа Іоанна. Бажаємо здоров'я і сил на велику його працю.

Вітаємо його найближчих співробітників і вдячно їх обнимаємо.

Вітаємо побожні парохії Америки і Канади і бажаємо життя і розквіту.

Вітаємо всіх радісним привітанням: **Христос Воскрес!**

ВСЕУКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКОВНА РАДА:

Почетний Голова Ради:

Митрополит Василь Липківський.

Голова Ради: Василь Потієнко.

Члени: Микола Хомичевський, Д. Ходзицький, П. Антипчук, Г. Вовкушівський, Архієп. Нестір Шараєвський.

Член-секретар: В. Свідерська.

Року Божого 1925, м. Київ.

Візьміть ярмо мое на себе і навчіться від мене: бо я тихий і смирний серцем; то й знайдете відпочинок душам вашим. (Матей XI—29).

СЛІПІ ПРОВІДНИКАМИ СЛІПИХ.

Часописи подавали вісти недавно, що провідники деяких сект в Америці почали були проповідувати, що конець світа має бути такого то дня. А такі предсказання висновували вони з біблійного толкування. І були також люде, що сьому вірили. Та прийшов означений день і показалося, що обчислення не справдилися і люде виставили себе на сміх своєю легковірністю. Були випадки, як подають часописи, що не дідавшись сподіваного кінця світа, деякі люде відбирали собі життя.

В Канаді подібними ворожбитами між іншими є студенти Біблії (біблійники). Натягаючи біблійний зміст, безнастанно вгадують, коли придуть на світі великі зміни, а з ними „царство боже”. Мало се статися раз 1914, то знов 1915, то 1925 року. І так з року на рік.

Хтось може мати обчислену ціль темних людей ще більше задурманювати для певних цілей, та дивуватись треба, що справді темнота людей така велика, що не бачать, що таке вороження і само собою противиться здоровому розумові і непотрібне і противне науці тої Біблії, на яку толкователі покликаються.

Нерозумне тому, що царство боже не може впасти на землю, як сніг і всіх ушасливити — малих і великих, добрих і злих, розумних і дурних, вчених і невчених, працюючих і неробів, думаючих і недумаючих. Що для одного буде щастям, те для другого буде лихом. Бо саме безжурне життя, неробство і достатки царством божим не можуть бути. Власне люде, що проповідували правди царства божого, самі жили помірковано, не в розкошах, але в постійній праці, труді, припинюючи забаганки життя. Царство боже мусить виявлятися в розположенню душі, в чистих бажаннях серця, в здоровім розумі і в праведнім поступованню.

Читаємо в Євангелію, що за часів Христа були також люде, які думали, що царство боже прийде нараз, одного дня, і всі його побачать. В Євангелію Луки 17: 20-21 читаємо:

— Як же спитали його фарисеї, коли прийде царство боже, відказав їм: „Царство боже не прийде так, щоби його бачили і щоби казали: Дивись, ось воно! Бо царство боже у вас у середині”.

Щож до предсказування подій взагалі, то воно, як вже сказано, і нерозумне і противне науці Св. Письма. В 5-ій книзі Мойсея, 18: 10—12, читаємо:

— Нехай не буде в тебе нікого... хто ворожбитує, або чарує, або замовляє, або віщує... або такого, що визиває духів, або вгадує, або мерців розпитує. Усі бо, що се роблять, гідота перед Господом.

В Євангелію Марка, 13: 22, 32, 35, читаємо:

— Повстануть лжехристи і лжепророки й давати будуть ознаки, щоби звести й вибраних... Про день же той і годину ніхто не знає, ні ангели, що на небі, ні Син, тільки Отець. Отсе-ж пильнуйте: Не знаєте бо, коли пан господи прийде...

Так говорив Христом апостолам тоді, коли питали його, коли прийде знищення Єрусалиму і яка ознака попередить сю подію.

Те саме говорить Христос і в причті про розумних і нерозумних дівчат (Матей, 25: 13) і каже:

— Отсим же то пильнуйте, бо не знаєте дня ні години, коли Син Чоловічий прийде.

Власне в тім, що Бог закрив перед чоловіком будучність, пробиває мудрість божя і щастя для людей. Бо лише так чоловік буде безнастанно стояти на сторожі свого життя і при виповненню обов'язку. Робітник, що зічно оглядаєсь на сонце, або заглядає, чи не йде господар, не є щирим робітником. Ворожбитство, се ознака поган — сказав Господь ще в Старім Завіті (5 кн. Мой. 18: 14).

І тому навіть самі предсказання пророків треба брати в іншій розумінню, ніж звичайне вороження, чи відгадування полій. Ціль пророків була — показати наслідки праведного і грішного життя і так заставити людей жити розумно. До сього вони вживали всяких символів й образів. Ними вони показували моральне і матеріальне спустошення, як наслідок гріхів; ними заставляли до поправи і запалювали вогонь віри і надії на краще. Ось така була їх ціль, а не вороження!

Протестантська засада: Нехай кождий розуміє Біблію по своему! — доводить власне до того, що нерозумний чоловік пояснює собі Біблію на нерозумний лад і вчить других нерозумних по нерозумному її розуміти. І виходить тоді, що сліпий обирається за проводира сліпому і так оба падають в яму.

Свящ. С. В. Свистун.

ЯК ПОВСТАЛА УКРАЇНЬСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В КАНАДІ.

(Дальше).

XIV. УГОДА З АРХИЕПИСКОПОМ АЛЕКСАНДРОМ І МИТРОПОЛИТОМ ПЛАТОНОМ.

Десь в червні 1919 р. до Злучених Держав приїхав митрополит Платон, а що він уважав себе тоді головою української автономної церкви на Україні, на підставі рішення Всеукраїнського Церковного Собору, який відбувся з початком 1918 р. в Києві, то Брацтво уважало за відповідне вислати до нього і до архієпископа Александра свого делегата, щоби вивідати, як вони до Української Греко-Православної Церкви в Канаді відносяться та чи можна від них сподіватися будь якої моральної помочі.

Як делегат, був висланий Василь Свистун, і вислід його переговорів з обома владиками був надсподівано добрий. Вони підписали писемну угоду, силою якої визнали Українську Греко-Православну Церкву в Канаді, як осібно автономну церкву з окремою корпорацією, і окремим українським єпископом, і погодилися прибути на український православний Собор, який мав відбутися того літа. Згада-на угода звучить як слідує:

Головні умови крєовання Української Греко-Православної Церкви в Канаді

приняті за обопільною згодою їх Високопреосвященствами Митрополитом Платоном і архієпископом Александром з одної сторони і Українським Греко-Православним Брацтвом в Канаді з другої сторони.

1. Их Високопреосвященство Митрополит Платон, як Президент Священного Собору Єпископів Української Православної Автономної Церкви, і їх Високопреосвященство Архієпископ Александер, як Начальний Єпископ Греко-Православних Церков в Америці, признають Українську Греко-Православну Церкву в Канаді, котру організує Українське Греко-Православне Брацтво в Канаді, як Українську Греко-Православну Церкву з правом на окремі Домініальну і Провінціальну Корпорацію сеї Церкви в Канаді.

2). Основи організації сеї Церкви є слідуєчі: Українська Греко-Православна Церква в Канаді має мати свого окремого єпископа української народности, замешкалого в Канаді.

3). Єпископ сеї Церкви має мати всі права прислужуючі йому титулом його єпископської влади в своїй дієцезії т. є, має мати повну єпископську юрисдикцію в межах своєї дієцезії.

4) Українська Греко-Православна Церква в Канаді є частию Української Православної Церкви на Україні і знає ті самі догми і ті самі обряди, що є в Українській Православній Церкві на Україні.

5) Українська Греко-Православна Церква в Канаді є в сполучі з другими православними церквами в Америці через Головну Управу тих-же як рівнозначна церковна одиниця.

6). До часу вибору чи назначення першого українського греко-православного Єпископа на Канаду Українська Греко-Православна Церква в Канаді остає під юрисдикцією Их Високопреосвященства Архієпископа Александра, котрий за порозумінням або на просьбу Українського Греко-Православного Брацтва в Канаді може назначити окремого Адміністратора для сеї Церкви.

7). Священниками Української Греко-Православної Церкви в Канаді можуть бути тільки особи української народности.

8) Єпископа Української Греко-Православної Церкви вибирає Собор зложений із священників сеї Церкви, із делегатів парохій і із делегатів Українського Греко-Православного Брацтва в Канаді, а правним Єпископом сеї ново-браний Єпископ стає по затвердженню його Верховним Митрополитом Української Православної Церкви на Україні і Патріярхом, котрому Українська Греко-Православна Церква підлягає.

9). Собор Української Греко-Православної Церкви в Канаді є головним адміністративним тілом в сій-же Церкві.

10). Адміністрація Української Греко-Православної Церкви в Канаді має бути оперта на демократичних основах з забезпеченням широкої самоуправи для місцевих церковних громад.

11). Участь в церковній центральній адміністрації побіч духовних беруть також світські люде.

12) Церковну корпорацію Української Греко-Православної Церкви в Канаді має виготовити вибраний до сего

Комітет на минувшорічнім Соборі в Саскатуні за помічю і порозумінням Их Високопреосвященства Архієпископа Александра.

13). Остаточне прийняття проекту Корпорації залежить від слідуєчого повного Собору Української Греко-Православної Церкви в Канаді і від Их Високопреосвященства Архієпископа Александра.

14) Українське Греко-Православне Брацтво в Канаді остає на далі як головне організаційне тіло Української Греко-Православної Церкви в Канаді, яке свою роботу провадить в порозумінню з Их Високопреосвященством, Архієпископом, а по достаточнім зорганізованню Української Греко-Православної Церкви Брацтво продовжає свою діяльність і провадить роботу подібну до діяльності Українських Православних Брацтв з 15, 16 і 17 століття на Україні.

15). Их Високопреосвященства Митрополит Платон і Архієпископ Александер пороблять негайні кроки в справі заложення Українського Греко-Православного Семинаря в Канаді.

16) Кандидатів до сего семинаря припоручає Українське Греко-Православне Брацтво і затверджує Их Високопреосвященство Архієпископ Александер.

17). Кандидатами можуть бути тільки особи української народности з висшим образованием. Взагалі цілю Української Греко-Православної Церкви є виховувати на священників одиниці з високим образованием і чистим моральним характером.

18) В склад Української Греко-Православної Церкви в Канаді входять церковні громади греко-православних Українців, котрі заявлять свою охоту і котрі рішають належати до сеї-ж Церкви.

19). Для покриття вчаси видатків Головної Управи Православних Церков в Америці на спільні релігійні цілі всіх Православних Церков в Америці, а тим самим також Української Греко-Православної Церкви в Канаді, Українська Греко-Православна Церква в Канаді зобов'язується давати добровільну матеріальну поміч в формі довільній що року для сеї-ж Головної Управи в Нью Йорку, Н. Й.

Дано в Нью Йорку, Н. Й., дня шістьнайцятого (16) липня, 1919.

Підписи:

За Українське Греко-Православне Брацтво в Канаді:
В. Свистун, делегат.

Р. С. Сі точки підлягають розгляненню церковних громад.

† Архієпископ Александер.

В часі підпису повисшої угоди архієпископом Александром, митрополит Платон був відсутній, але зараз другого дня архієпископ Александер написав до Брацтва слідуєчого листа:

Нью Йорк, дня 4 (17) липня, 1919.

До Президії Українського

Греко-Православного Брацтва в Канаді:—

Високопреосвящений Владика Митрополит Платон читав написані п. В. Свистуном головні пункти Уставу Української Греко-Православної Церкви в Канаді і загально згоджує ся з ними, а деталі будуть розроблені на маючим відбутися церковнім соборі, в котрім участь заявив згоду прийняти Високопреосвящений Митрополит Платон.

† Архієпископ Александер.

Діячі Української Греко-Православної Церкви в Канаді надавали повисше наведеній угоді великого значіння. Вони вірили в щирість обох достойників російської православної церкви, які ту угоду підписали і сподівалися, що вони дотримають слова і допоможуть Українській Греко-Православної Церкві осягнути свої цілі — дістати свого українського єпископа і українських священників, згуртувати під свій покров всіх православних Українців в Канаді та підчинити себе під духовну юрисдикцію українського митрополита в Києві. А щоби справу довести як найскорше до кінця, то Брацтво, в порозумінням з архієпископом Александром оголосило Церковний Собор, який мав відбутися в Вінніпегу на 27 серпня, 1919 р. і котрий мав ратифікувати договір Брацтва з архієпископом Александром та митрополитом Платоном. На Собор мали прибути також оба владика. Але Собор таки не відбувся. На який тиждень перед означеним днем Собору, Брацтво отримало від архієпископа Александра повідомлення, що ані він, ані митрополит Платон на Собор приїхати не можуть, отже треба Собор відложити на осінь. Се і зроблено.

А тим часом московське духовенство з „Карпаторосом” Адамом Филиповським на чолі підняло люту агітацію не тільки проти самої Української Греко-Православної Церкви, але і проти архієпископа Александра, називаючи його

го „Мазепинцем“ та носителем роздору в російську православно місію та в „русский“ народ в Канаді. Щодо самого Філіповського, то йому ходило о те, щоби самому стати єпископом російської православної місії в Канаді, але що на се він не мав жадних шансів, то окликав себе „Карпатороссом“ і почав організувати „карпаторусску православно церкву“.

А в місяці вересні архієпископ Александер прийхав несподівано до Канади і показав Українській Греко-Православній Церкві та взагалі всьому, що українське, свої правдиві, московські зуби.

(Дальше буде).

„СЕ НАША СПРАВА“.

Робота євангельських місій (презбтеріянської, баптистської, методистської та дослідників біблії) між українським народом в Канаді зводиться майже виключно до псборювання церковних обрядів. Будь ти найкращою людиною, і жий після науки Ісуса Христа, але коли ти належиш до церкви, в якій є обряди, в якій є свічки, хрести і образи, то ти не християнин, поганець, ідолопоклонник. Натомісць кождий, хто потрафить гукати, що свічки і образи — се погань, забобони, отруя, то він вже „пізнав правду“, є добрим християнином і може будь коли живцем дістатися до протестантського неба.

Православним Українцям не раз і не два доводилося почути нагану від українських євангеліків, устами „Канадійського Ранка“, за те, що вони не хочуть викинути з своєї церкви хреста, свічок і образів. Не раз хотілося відповісти їм словами Ісуса Христа: „Лікарю, вилічи перше себе“, бо аж надто було нам відомо, що євангеліки в справі церковних обрядів одно голосять, а що друге роблять. Але думалось: Хай там, вільному воля. А тепер, як то кажуть, вилізло шило з мішка.

Один дописувач „Православного Вісника“, написав, що українські євангеліки в його околиці вживають підчас богослуження свічок і хреста, та що хрестяться рукою. Се дуже заболіло українських євангеліків (найбільше таки мабуть проповідників, бо ану-ж їх хлібодавці довідаються про таку „єресь“ в їх місії) і в ч. 229 „Канадійського Ранка“ появилася „опрокинення“ закидів, зроблених євангелікам дописувачем „Православного Вісника“. Се „опрокинення“ між иншим звучить так: „Що до хрещення рукою, — то се наша справа!“

Значить, українські євангеліки справді хрестяться рукою, помимо того, що за се саме накидаються на православних, але православним до того засі!

Що-ж, може й так. Бо й справді що може обходити православних, в якій спосіб євангеліки хвалять Бога? Се їх особиста справа. Так, але се саме треба сказати і євангелікам, що не їх діло мішатися в церковні справи православних. Євангеліків повинно зобов'язувати таке саме право, як і православних, отже треба сказати „Канадійському Ранкові“ і євангельським проповідникам та їх хлібодавцям таке:

Браття євангеліки! Щодо обрядів в нашій, Українській Греко-Православній Церкві, — свічок, кадила, хрестів — то се наша справа!

Що до молитов за померших та науки православної церкви про пекло — то се наша справа!

Щодо стремління і завдання Української Греко-Православної Церкви — то се наша справа.

Одним словом все те, що відноситься до нашої Рідної Церкви — наша, — її вірних, — а не ваша справа, отже не пхайте в се свого носа, а як пхаєте і часом по носі дістанете, то не нарікайте, що вам діється якась кривда. С.

АФОРИЗМИ І ДУМКИ.

Якийсь то філософ чи вчений сказав, що він ніби-то продивився все небо у величезний телескоп, але Бога нігде не бачив.

Малий твій розум, коли ти хочеш бачити Бога у просторій просторі.

Заглянь трошка глибше в душу людини — і ти тут-же на місці впадеш осяяний і осліплений, як Савло, відблиском Бога....

Давид Тіній.

Як у просторі неба щезає темрява перед сходом сонця, так і в житті все зле й прикресте гарним перед могутньою силою Доброти.

Давид Тіній.

Ширше розкривайте очі, глибше та глибше дивіться в кожду людську душу, впізнавайте, любіть її, любіть як самого себе, бо більшого й кращого від людини ви нічого й нігде не побачите на землі.

Давид Тіній.

ЗНАЧІННЯ ДЕЯКИХ ІМЕН.

Українці перед тим, ніж стали християнами, мали свої імена, як Володимир, Святослав, Ярослав. З прийняттям же християнства свої давні імена занехували, а приймали такі імена, які мали Греки — отже імена або грецького, або жидівського, або ще иншого походження.

Майже всі людські імена на світі мають в тій мові, в якій повстали, якесь значіння. Так пр. в нас „Володимир“ значить — володіючий миром (світом); Ярослав — славлучий весну, або славлучий, як весна („яр“ значить „весна“, від того ярина, яре жито, сонце світить ярко, отже сильно, по весняному). Якесь значіння мають також ті імена, які вживає нині наш нарід і так:

Авксентій (Аксентій) — рогачий.

Агафія (Гафія) — добра, ласкава.

Агрипина (Гирпіна) — повернена.

Адам — чоловік з землі.

Александер — заступник, помічник.

Атанасій (Танас) — безсмертний.

Андрій — сильний.

Анна — божа ласка, мила.

Антоній — просячий, неоцінений.

Борис — північний.

Барвара — чужа, чужениця.

Вартоломей — відважний син.

Василь — царський.

Володимир — володіючий світом (мір-світ).

Гавриїл — божий муж.

Георгій (Юрко) — рільник.

Гарасим — чесний.

Григорій (Гриць) — уважний, обережний.

Гликерія — солодка.

Давид — любий.

Данило — справедливий суддя.

Дмитро — овоч землі.

Домна — пані.

Доротей — Богом даний.

Евген — благородний, чесний.

Евдокія (Докія, Явдоха) — маюча добру славу.

Евстахій (Стах) — постійний.

Евфросина (Фросина) — радісна.

Екатерина (Катерина) — новинна.

Елена (Олена) — повна світла.

Елисавета — божа клятва.

Емільян (Юмелян) — ласкавий.

Захарій — Бог згадає.

Яким — божий борець.

Іван — дар божий.

Іосиф — могутний.

Ігнатій (Ігнатій) — огненний.

Ілько (Ілія) — веселий.

Кирило — гідний, поважний.

Кімдрат — рішучий.

Константин (Кость) — сильний, витревалый.

Ксеія (Ксенія, Ксенька) — гостинна.

Лазар — маючий божу поміч.

Лев — сильний.

Лука — блискучий.

Крім поданих є між нашим народом й инші імена, але ті рідше вживаються і щоб подати їх всіх, треба-б було багато місця.

І не певний для Божого Царства той, хто взявся за плуг й позирає назад.

Лукія — освічена.

Магдалина — прославлена.

Макарій — щасливий.

Максим — найвисший.

Марія — властителька.

Маркіян — завялий.

Марко — мудрий, лагідний.

Марта — засмучена.

Мартин — відважний.

Матей — подарований.

Маланка (Меланія) — чорна.

Мирон — пахучий бальсам.

Михайл — хто подібний Богу?

Модест — смирний.

Мойсей — виратований з води.

Наталка — роджена.

Наум — потіха.

Нестор — більше досвідчений.

Никита (Микита) — побідник.

Никифор — приносячий побіду.

Никола (Микола) — герой чароду.

Ольга — свята, сильна.

Онупрій — маловартний.

Орест — жадний, бажаючий.

Павло — малий, простий.

Панько (Пантелеймон) — дуже милосерний.

Параскева (Параска) — приготвлена.

Палажка (Пелагія) — морська.

Петро — камінь.

Прокоп — дозрілий.

Роман — сильний.

Сава — невілнничий.

Сильвестер — лісний.

Симен (Симеон, Семко) — вислуханий.

Соломон — миролюбивий.

Софія — мудрість.

Степан — прикрашений вінком.

Тадей — розумний.

Тарас — засмучений.

Текля — відважна.

Теодор (Теодосій) — божий дар.

Тома — близнюк.

Трофим (Трохим) — вихованок.

Филимон — люблячий.

Филип (Пилип) — їздець, приятель коней.

Хризостом — золотоустий.

Христина — маюча християнську вдачу.

Юліян — молодець.

Юстин — справедливий.

Яков — підступник.

Толстой.

Л. Толстой.

НА ЗАСЛАННЮ

або
БОГ БАЧИТЬ ПРАВДУ, ТА ДО ЧАСУ МОВЧИТЬ.

(Докінчення).

Він пригадав собі свою жінку такою, як вона була тоді, коли останній раз ходила з ним на торг. Йому здавалось, що вона стоїть перед ним живою і він міг бачити її обличчя, очі й уста та чути її слова і сміх.

Дальше йому пригадалися його діти; один хлопчик в маленькій кожущку, а другий при грудях своєї матері.

А там він пригадав собі самого себе, яким він тоді був — молодим і щасливим. Пригадав собі, як він сидів під коршмою, коли його арештували, і грав на балалайці, та як його душа була переповнена тоді веселістю.

Він пригадав собі також, як його били кнотом, пригадав людей, які гляділи тоді на него, пригадав кайдани і арештантів. Вкінці пригадав цілих двацять шість років, перебутих на заслання, та свою старість.

І така розпука взяла його за серце, що він готов був завдати собі смерть.

— І все се через сего кримінальника! — думав Аксенов сам до себе.

Аксенова опанувала така лють, що він мало що не стратив рівноваги і не відплатився Макарієви за свою кривду. Він молився горячо цілу ніч, але не міг себе усмирити, і коли прийшов ранок, і він стрітився з Макарієм, то навіть не поглянув на него.

Так проминуло два тижні, для Аксенова тижні душевного терпіння. Він ночами не міг спати, а туга так оповила його серце, що він не знав, що з собою почати.

Однієї ночі він переходив через тюрму і завважав, що земля під одною прічею була зрушена. Він спинився, щоб приглянутися сему близше, як нараз з під прічі виліз Макарій й поглянув на Аксенова переляканими очима.

Аксенов пустився відходити, але Макарій зловив його за рукав й признався йому, що він копає попід стіну прохід і що землю виносить кожного ранку в холявах, коли виходить на роботу. А відтак додав:

— Коли ти будеш мовчати, діду, то я поможу тобі штічи також. Але коли ти зрадиш мене, то мене вибють, але потім я відплачуся тобі. Я вбю тебе!

Аксенов поглянув на того чоловіка, котрий заподіяв йому таку кривду і аж затрясся від люті. Він вирвався від Макарія і відповів йому:

— Я не маю причини втікати, і вбити мене, не булоб для мене ніяким злом. Ти вбив мене вже давно. Але щодо виявлення тебе або ні, то я зроблю так, як Бог мені зветь.

Другого дня салдати, випроваджуючи арештантів до роботи, завважали місце, де Макарій копав землю і почали робити ревізію. Вони віднайшли яму і донесли начальникови тюрми, а сей, прийшовши почав випитувати всіх:

„Хто копав сю яму?“

Ніхто не признавався. Ті що знали, хто, не казали нічого, бо знали, що Макарія покаралиб люто кнотом.

Тоді начальник звернувся до Аксенова. Він знав, що Аксенов все говорить правду, отже запитав його:

— Діду, ти все говориш правду; скажи мені, перед Богом, хто се зробив?

Макарій стояв поблизько й хоч його серце було переповнене жахом, він глядів на начальника, але ніяк не міг поглянути на Аксенова.

Руки й уста Аксенова задрожали й він через довгу хвилю не міг промовити ані слова. Він подумав:

— Колиб я закрав його... Але чого-ж я маю праштати йому, коли він зруйнував моє життя? Хай заплатить тепер за моє терпіння!... Але чи я повинен викрити його? Вони з певністю люто покарають його. Так, але що се мене має обходити? Хай карають! Так, хай карають, але хіба-ж се поможе мені?...

Начальник спитав його знову:

— Ну, діду, скажи правду! Хто викопав яму?

Аксенов поглянув на Макарія і відповів:

— Я не можу сказати. Бог не велить мені сказати, і я не скажу. Робіть зі мною, що хочете, я в вашій силі.

Помимо всіх зусиль начальника, Аксенов таки не виявив, хто копав яму, і так Макарій був вратований.

Слідуючої ночі, коли Аксенов лежав на прічі і почав вже засипляти, він нараз почув, що хтось підійшов до його ліжка і сів йому в ноги.

Він отворив очі й в п'ятмі розпізнав постать Макарія.

— Що ти тут робиш? — спитав. — Чого хочеш від мене?

Але Макарій не відзивався. Тоді Аксенов підвівся і

промовив:

— Чого ти хочеш? Йди геть від мене, а то я покличу сторожа.

Макарій схилився до нього й промовив шепотом:

— Іване Дмитровичу, прости мені!

— Що-ж я маю прощати тобі?

— Я вбив купця і вложив ніж в твою торбу. Я хотів і тебе вбити, але на подвір'ю счинився гамір, отже я вложив ніж в твою торбу, а сам втік вікном.

Аксенов не сказав ані слова. Не знав, що сказати. Макарій клякнув на підлогу, коло прічі, й говорив дальше:

— Іване Дмитровичу, прости мені, прости ради Бога. Я признаюся, що то я вбив купця і вони увільнять тебе. Ти тоді зможеш вернути до дому.

Вкінці Аксенов промовив:

— Тобі легко се казати, але як мені се перенести?... Куди мені тепер дітися? Моя жінка не живе, мої діти забули мене... Я не маю куда піти...

Але Макарій не підносився. Він бив головою об підлогу й простогнав:

— Іване Дмитровичу, прости мені! Коли мене били кнотом, то мені багато легше було знести той біль, чим тепер глядіти на тебе... І ти змилосердився наді мною по тім всім... ти не викрив мене... Прости мені, Христа ради! Прости мені, хочай я проклятий злочинець!

І він залився сльозами.

Коли Аксенов почув, що Макарій плаче, то і собі вбух сльозами і промовив:

— Хай Бог простить тобі! Я може сто разів гірший від тебе!

І з сям він відчув такий спокій в своїм серці! Він перестав скучати за домом, і немав вже охоти покидати тюрму, а тільки думав про годину смерті.

Макарій не послушав Аксенова і признався до душегубства.

Але коли прийшов розказ, щоби Аксенова пустити до дому, то він вже не жив.

Як Молитва Подобається Богу.

Богу не подобається молитва, коли вона не походить з широго серця, огртого ширкою любовію.

Коли молишся — каже Христос — замкнись в кімнаті, щоби не бачили тебе люди, а Господь побачивши тебе в тайні, заплатить тобі явно.

Щож під сям розумів Христос?

Розумів він, що чоловік молячись повинен замкнутись найперше сам в собі, забути всі інші справи і всю увагу звернути на одну молитву. Він повинен бачити тоді лише себе і Бога, з яким в молитві він говорить.

Ще говорив Син Божий:

Коли приносиш жертву і пригадаєш, що брат твій має щось проти тебе, остав дар перед жертівником і пійди та помирись з братом твоїм і вже тоді принеси дар твій.

Сими словами пригадає нам Спаситель, що наша жертва не буде принята, коли наш ближній буде терпіти нашу кривду і ми її не винагородили. Перш усього ми повинні перестати робити зло ближньому і помириться з ним, а тоді і молитва і жертва наша буде щира і принята буде вона перед престолом Божим.

Хто Християнин?

Колиб хтось запитував людей, чи вони християне, то багатьох зараз показало би, що в них на шії хрест...

— Хіба Бога не боїшся мене про таке питати — сказав би неоден — чи не бачиш, що в мене хрест на шії?

Інший показав би на образ Спасителя в хаті і сказав би коротко:

— Хіба не бачиш?!

Так! Хрест на шії, образ на стіні є в багатьох, але чи є Бог в душі? Ми повісимо образ, а навіть засвіtimo перед ним лампу і спокійні. Видите, говоримо, ми християне, в нас є Бог!

Однакож що знайшлиб ми, колиб заглянули в нашу душу, в наше серце! Чи знайшлиб ми там хрест, чи знайшлиб там образ Спасителя, а перед ним лампу нашої щирости? Чи і там горить вогонь праведних почувань? Може побачилиб ми, що образ Христа лежить там в куті в поросі, під ногами і нікому його підняти. Ми побачилиб, що в лампі нашої душі погасає християнський вогонь, темніє світло, зникає тепло... Отже не забудьмо і в душу свою заглянути!

Борись доброю боротьбою віри, держись вічного життя.
(І. Тимотея VI—12).

ДЛЯ НАРОДНОГО ЗРАДНИКА НЕМА СПАСІННЯ.

Страшні були часи перед вибухом всенародного гніву, що зветься в нашій історії „Гайдамаччиною“, або „Коліївщиною“ (1768). Насильства Поляків й уніятів, які були на службі Польщі, розливалися кривавою філею по українській землі. І слабші духом люде піддавались тій філі і тонули в польсько-католицьким морю.

І було се в тих часах, що прийшов до ігумена Мотронівського монастиря, Мелхиседека Значка-Яворського*), чоловік з Жаботина. Як видно, чоловіка була зачепила філія католицької агітації з такого боку, що Бог, мовляв, дивиться на діла, а не на обряди і чоловік прийшов до Мелхиседека, щоби почути і його про се думку. Заговоривши він сказав:

— Чи кождей благочестиво (праведно) живучий чоловік може удостоїтись царства небесного?

— Мусимо вірити, що кождей, хто праведно жне — відповів ігумен.

А благочестивий католик також? — питав дальше чоловік.

— Річ певна, що милосерде Боже не відкине праведного католика — говорив дальше ігумен — тількиж я до тепер праведних католиків не бачив. Але за те щодень бачу, як всі вони служать сатані, як народ хрещений православний мордують, невинну кров проливають. Та чому ти ставиш мені, брате, таке питання?

І сказав чоловік:

— Мені хотілося знати, чи праведне життя католика рівне перед Богом, як і праведне життя православного. О се мені ходило! Тепер я вже сам розумію, що не о те ходить, чи я буду православний, чи католик, а о те, чи живу праведно. Золото, всюди золото; світло всюди світло... Брат мій перейшов на католицтво вже давніше і я бояв ся за його поступок, а тепер розумію, що не заподіяв він гріха. Бачу, що і я можу пійти його слідами. Через те я і питаю...

Слухав уважно Яворський чоловіка, а коли той скінчив ігумен сказав:

— Тількиж ти ставши католиком, царства небесного не осягнеш, як не осягне його і брат твій.

І здивувався чоловік.

— Аджеж перед хвилею чув я від тебе, отче, що всякий праведний чоловік осягне царство небесне.

— Так, так брате — сказав Мелхиседек — тількиж ти не можеш праведно жити, коли станеш католиком.

— А коли буду старатись?

— Се неможливе!

— А при Божій помочі?...

Зупинив Мелхиседек чоловіка:

— Не взивай імени Господа Бога твого легкодушно, нерозважний чоловіче! Ти говориш мені про перехід до католиків і разом про праведне життя, як говорив би я про палення соломи в воді. Ти лакомо думаєш лише про щастя в небі, але не хочеш пам'ятати, що до небесного щастя дорога веде через виповнення Божих обов'язків на землі. Та якіж обов'язки виповняє той, хто лишає в нещастю свій народ, хто лишає його благочестиву віру, переняту від апостолів і переходить до безбожного католика? Хіба-ж самий сей перехід не є вже до неба клинчим злочином? Чи не бачиш, як села горять, як католик народ хрещений заковує в кайдани? А хто спалив ось недавно праведного чоловік з Млієва, Данила Кушніра**), що не хотів дати Ляхам на обезчещення святої гробниці? Хто зневажає на кождім кроці святі Божі церкви, хто нівечить православну нашу віру, хто муками примушує виркатися наших батьків і материй? Все те робить лютий, безбожний Лях-католик!

Ні, брате! Великий, страшний Божий гнів мусить впасти на сих безбожників, як упав на Содому і Гомору. Впаде і все спалить — спалить разом з ними, що до них переходять! І тебе чекає та сама, ба, ні!... тебе чекає подвійна Божа кара, за те, що замість єднатись з народом своїм, з народом Божим, ти хочеш стати зрадником, покинути його і йти в табор ворога! І чому? Я не питав тебе,

*) Мелхиседек був найперше ігуменом Мотронівського монастиря, звідки усунув його московський уряд (православний!) за те, що той помагав українському народові в борбі проти Поляків. Сим віснучено його від поля, на яким треба було таких зав'язаних робітників. Пізніше був він ігуменом Переяславського, дальше Видубицького, а ще дальше лубенського Мгарського монастиря, де став архимандритом, а після того був і в глухівським. Вмер 1809 р. Історія знає його, як одного з ширших укр. патріотів і зав'язаних борців з ворогами українського народу.

**) Шевченко згадує про нього в „Гайдамаках“, звучи його „Титаром“ (старшим братом церковним) і каже, що його спекли Поляки домагаючись грошей. На ділі-ж Поляки разом з уніятами оскаржували його, що обезчестив гробницю (часу, в який перелержуються Святі Тайни), а хоч се була ібрехня, то все-ж його спалили.

але догадуюсь, що для лакоства нещасного ти хочеш се зробити і приходиш до мене за дозволом. Та чоловіка ошукати можна, але не ошукаєш Бога Праведного і Всевидучого.

Ти ставив мені перед очі примір, що золото всюди є золотом і світло всюди є світлом. І я скажу: се правда, тількиж не вся! Золото буде золотом, коли закопати його в гною, тількиж гній не місце золоту. Про се і Син Божий говорив. Він казав: Не кидайте перел перед свинями І про світло він говорив, що не під горшком йому місце, але на свічнику. І тому покидати рідних братів в нещастю, покидати ту віру, яку Бог дав апостолови нашого народу, Володимирови, чи не є се те саме, що самому доптати його святиню? Чи не є се те саме, що гасили світло Божої Правди? А тепер скажи сам — чи належить за такий страшний поступок чоловікови місце в царстві небеснім? Я скажу, що ні і ти мусиш те саме сказати. За подібне належить вічна мука на сім і на другім світі.

Таку відповідь дав ігумен Мелхиседек чоловікови, та чи сей пійшов за вказівками праведного мужа, записки не говорять. (В-П).

ІДІТЬ І НАВЧАЙТЕ ВСІ НАРОДИ.

В неділю рано зі сходом сонця, на третий день по розп'яттю Ісуса, Марія Магдалина і Марія Яковова взяли пахощі й пішли до гробу, щоб намастити його тіло. По дорозі журилися, хто відкотить їм камінь від гроба, але коли прийшли, то побачили, що камінь був вже відкинений. На ньому сидів ангел убраний в білу, як сніг одіж, а вид його був, як блискавиця. Він промовив:

— Не жахайтесь. Шукаєте Ісуса Назарянина, котрий був розп'ятий. Він устав, його нема тут. Ідіть і сповістять про се його учеників.

Вони повернули, щоб зробити, як велів їм ангел, а по дорозі з'явився їм Ісус і промовив:

— Не лякайтесь. Ідіть сповістять братів Моїх, щоб йшли в Галилею. Там Мене побачуть.

Прийшовши в Галилею, на гору, куда велів їм Ісус, ученики побачили Ісуса й поклонилися йому. А Ісус, приступивши до них, промовив:

— Дана Мені всяка власть на небі і на землі. Ідіть же і навчайте всі народи, хрестячи їх в імя Отця, і Сина, і Святого Духа, і навчаючи їх додержувати всего, що Я заповідав вам: і ось Я з вами по всі дні, до кінця світу. Амінь.

Ученики розійшлися по світі. Вони йшли від хати до хати, від села до села, від міста до міста й голосили радісну вістку: Христос Воскрес!

— Христос воскрес із мертвих, смертю смерть здолав, і тим, що у гробах, життя дарував.

— Христос Воскрес! Христос Воскрес!

Коли пробувати мете в мені, а слова мої пробуватимуть в вас, то, чого охочете, просіть мене, і станеться. (Іван XV—7).

Приналежність Членів Стейтського Конгресу.

Релігійна принадлежність членів стейтського конгресу така:

	Члени	
	Палати Репрезентантів	Члени Сенату
Методисти	90	27
Презбітеріяне	63	11
Епіскопала	57	22
Баптисти	48	5
Безрелігійні	35	10
Конгрегационали	32	6
Римо-католики	32	4
Християнські Ученики	21	1
Лютерани	17	2
Жиди	8	0
Протестанти	7	0
Унітаріяне	4	2
Квейкри	3	1
Реформовані	3	0
Злучені Браття	2	0
Універсали	2	0
Мормони	1	2
Меноніти	1	0
Християнські учені	1	0
Невідомих	1	0
Одно місце порожне	1	0
Разом	429	93

3 ЖИТТЯ РОЗУМНИХ ЛЮДЕЙ.

ВИСКАЗИ ПИТАГОРА.

Не їдж свого серця (значить: не затроюй його завистю, гнівом чи іншими подібними настроями).

Не на те повинна йти твоя поміч, щоби люде не потребували нести тягарів, але на те, щоби завеликі тягарі їм лекше було нести.

Не подавай своєї правої руки легковажно.

БІАС.

Коли Біас плив морем, почалась буря. Між його знакомими на кораблі були відомі всім погані люде і ті зачали молити богів (поганських грецьких), щоби припинили бурю. Бачучи се, сказав Біас:

— Мовчіть! Краще буде, коли боги не будуть знати, що ви тут є.

Безбожний чоловік питав Біаса, що се таке побожність. Коли Біас не відповідав, запитав чоловік, чому той не відповідає. На те Біас сказав:

— Не відповідаю тому, що ти питаєш про справу, яка тебе не обходить.

ДІОГЕН.

Хтось запитав Діогена, чому люде скорше дають поміч жебракам, ніж філософам (мудрцям). На те Діоген відповів:

— Бо думають, що вони самі скорше можуть стати жебраками, ніж філософами.

На питання: Коли найкраще їсти? — відповів Діоген:

— Коли ти багатий — їдж, коли хочеш; коли бідний — їдж коли можеш.

Коли поганій чоловік написав над дверми: „Нехай до сего дому не вступть ніщо погане“, заптав його Діоген:

— А де-ж ти думаєш жити?

Про багатого, але дурного чоловіка казав Діоген, що він подібний до вівці з золотою вовною.

Хтось сказав Діогенови: „Мешканці Синкопи рішили, що ти не смієш жити в їх місті“, на що філософ відповів:

— А я рішив, що вони мають жити в Синкопі.

Втік від Діогена невільник і хтось зі знайомих радив віднайти невільника і покарати. На те сказав мудрець:

— Хочеш, щоби я сорому набрався? Аджеж невільник готов сміятися з мене, що він без мене обійдеш, а я без нього ні. І тому покажу, що і я без нього обійдуся.

Хтось сказав Діогенови: „Люде з тебе сміються“, на що відповів мудрець:

— Можливо, що осли також з них сміються, однакж і їм і мені се байдуже.

АНТИСТЕН.

Антистен радив раз Атенцям, щоби переголосували, що осли, се коні. Коли хтось на се обурився, Антистен сказав:

— А хіба ви не вибираєте генералів в подібний спосіб? (Значить: голосовання не рішає про якість).

Хтось сказав Антистену, що він не був сином вільного горожанина, на що той відповів:

— Я таксамо не є сином доброго борця, але я кожного перебору.

РІЖНІ ЛЮДЕ.

Хтось говорив Агезілявсови: „Я чув, як чоловік наслідував спів соловія до найменших подробиць“. На те відповів Агезілявс:

— Се ніщо велике, бо от я чув спів таки самого соловія.

Филип, македонський король, будучи підпитим, судив когось і засудив на смерть.

— Суд несправедливий і я роблю відклик.

— До кого-ж будеш відкликатися? — запитав король.

— Від Филипа п'яного до Филипа тверезого — була відповідь засудженого.

СЛОВА МУДРОСТИ.

Діла праведних — се зерна, які деколи довго лежать в історичній рілі непорушно. Однакж приходить світло і тепло життя і вони починають рости, цвітуть і приносять овочі. А що посіяне насильством і неправдою, не гине, трулішіє і безслідно пропадає.

ЧИ ЦЕРКВА МОЖЕ БУТИ НАЦІОНАЛЬНОЮ.

Римська церква через своїх слуг стараєсь вговорити в Українців, що вони не повинні надавати церкві національної форми, бо се, мовляв, противиться бажанню Христа. Кажуть: „Христос хотів, щоби церков була одна загальна, вселенська, під проводом папи“, а не національна. В Галичині о. Костельник написав навіть книжку, в якій доказує, що національна церква не буде Христовою. Ту саму книжку передруковували і католики в Канаді.

На ділі-ж справа мається так, що не Христос, але римська політика вимагає, щоби українська церква не була національною. Націоналізувати церкву значить — робити її самостійною, отже від чужих (також і від Риму) незалежною.

Христос не вчив, що церква не має бути національною. На те апостолам дано було дар мов, щоби могли говорити до кожного народу його рідною національною мовою.

Апостол Павло виразно каже, що користніше сказати в церкві 5 зрозумілих слів, ніж 10,000 незрозумілих (1 Кор. 14: 14).

Вже св. Іван Золотоустий переклав богослуження на мову славянську (старо-болгарську).

Старий Завіт переложено в Александрії перед Христом на грецьку мову (сей переклад зветься „Септавінта“ — переклад 70-ох), а Старий і Новий Завіт переведено по Христі на національну латинську мову (переложив св. Гієронім і сей переклад зветься „Вулгата“).

Отже завсідги робилося те, чого вимігав інтерес народний, а не інтерес якогось одного земного авторитету.

Дальше — папський престіл є цілі століття власністю італійської шляхти (отже шляхти одної нації, одного народу) і хто не Італієць, тому нині стати папою неможливо.

А ще дальше хочби такий знаний нам випадок, як урядове призначення по війні Матери Божої „королевою Польщі“ (Регіна Польоніє), та призначення Кунцевича національним польським святым.

Се все показує, що християнська церква від початку сприяла будові національних церков, а сам Рим також „націоналізує“, коли се виходить йому на руку. **То лише Українцям не вільно націоналізувати своєї церкви!**

Римська папська політика вимагала, щоби цілий світ слухав лише одного папи, щоби вживати в богослуженню лише латинської мови, — а не Христос, ні апостоли. Не вимагало того і добро вірних. Папська політика вимагає, дальше, щоби понищити всі обряди і завести на їх місце латинський. Папська політика вимагає, щоби народи самі не мали контролю над собою, над своїми церквами і всю контролю віддали папі.

Однакж добро народу (а нарід, се властива церква) вимагає, щоби він молився, співав, читав тією мовою, яку Бог йому дав і щоби сам розпоряджав своїми церковними справами так, як він се розуміє — через своїх власних провідників. Так і лише так церква може сповнити ту задачу, яка їй призначена!

Бо лише національна церква, незалежна від чужих, перестане бути злочинним знарядом в руках ворожих людей і народів, які нині вживають „ненаціональної“ церкви на те, щоби при її допомозі виконувати свої злочинні пляни, вимірені на поневолення і загибель других народів!

Хто, як хто, а Українці зазнали того добра і від Московщини і від Риму та Польщі. Вони тільки про те і дбали, щоби українська церква перестала бути українською і стала тим, чого вимагають їхні інтереси.

Добрість у відношеннях між людьми обовязкова. Коли ти не добрий до людини, ти злий і розбуджуєш у ній злість.
Толстой.

ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ДРУКУ.

КАЛЕНДАР „ПРАВОСЛАВНОГО ВІСНИКА“

НА РІК 1926

в якому кромі цінних статей та оповідань на теми релігійно-моральні і народно-просвітні будуть подані відомости з життя українських колоній в Канаді.

Церковні Громади, які хотілиб мати в календарі світлини (фотографії) своїх церков або членів, повинні прислати світлини зараз до редакції „Православного Вісника“ залучаючи 5 доларів на вироблення кліш. Се відноситься рівнож до Народних Домів, „Рідних Шкіл“, читалень та інших товариств. — Автори які хотілиб жертвувати свої праці для календаря, звольте ласкаво прислати матеріали завчасу.

Світлини, гроші і матеріали слати на адресу:

THE ORTHODOX HERALD, 379 Parr St., WINNIPEG, MAN.

Що Говорять Числа.

Вже др. Назарук, що об'їздив Канаду, писав в „Українським Прапорі“, що в Канаді на стороні Української Православної Церкви стоїть вся інтелгенція і взагалі свідомі часті народи, а на стороні Греко-Католицької Церкви найменше свідомі люде.

І Назарукові можна вірити, бо він сам стоїть з католиками, отже не має причини православних перехвалювати.

Та недавно (тай чи раз) „Канадійський Українець“ писав, що православні темне, мертво, неспосібне до життя; що православні не може в бесіді з католиком зрівнатися — і се заставило мене ближше до справи приглянутися... Я почав числити, кілька письменних між православними, а кілька між греко-католиками. І ось до чого я дійшов: В одній околиці, де є дві громади — українська православна і греко-католицька, я дійшов до таких чисел:

На 25 греко-католиків: Письменних 8; неписьменних 17.

На 32 православних Українців: Письменних 26; неписьменних 6.

Треба додати і те, що православні вміють читати і читають, а греко-католики хоч і письменні, та читають мало, або нічого — таке загальне правило. На темноті отже держиться греко-католицька церква.

Хтож з греко-католиків більше читає, той не відноситься ворожо до Української Православної Церкви. Найбільше і виключно ворогують найтемніші. В.К.

Читайте перш усього ліпші книжки, а то й тих ви не встигнете прочитати. **Торо.**

ВЕСНА.

Сонечко ясне,
Миле, прекрасне,
Освітлює край;
Огрій землю,
Нехай травиця
Зазеленіє, гай.
Нехай водичка,
Що ледом скляється,
Чує у собі смерть,
Розпустить крила,
Немов втрила —
І в море рине геть.
Нехай дзюркоче
У день і вночі
Наче кришталь ручай,
І напуває
І оживляє
Ліси, пшеницю, гай.
Сонечко ясне,
Миле, прекрасне,
Огрій землю ти,

27, IV. 1924.

Бо ми чекаем,
Бо ожидаем
Повороту весни.
Бо із весною
Милосвятою
Нова надія в нас;
Серце голубить,
До праці будить
Святий весняний час.
Зновляй надію
Освятуй мрію
Ти Божою красою;
Волю вільною,
Правду святою
Ти нам у низи шли.
Хай великодні
Світлість Господня
До нас слабих зійде
І нехай з нами,
Його знамеми,
По віки вік буде!

В-ко.

ВОЄННІ ВЕЛИКОДНІ ДУМИ.

Христос воскрес! Христос воскрес!
Природа воскресла,
Любови же немає —
Заховали її в гробі
І камінь привалили,
Щоб промінь сонця не дійшов
До темної могили.
А Смерть холодна стереже,
Щоб Любов не пробудилась,
Не встала, не злетіла
На зустріч сонцю золотому —
Возжарити та огріти
Ненависний кровавий світ.
Так Смерть все — холодна,
Морозка, холодна,
Студена, кістява
Стереже, щоб вона
Не вийшла —
Морозом холодить
Горячу любов
Як вона безсилна знов
У темний гроб паде
А Смерть страшний танок веде
По окриваленому світі.

Невже-ж нам ніколи
Не діждатися весни,
Воскресіння весни,
Тієї ярашої долі —
Як воскресне Любов
Та огріє ізнов
Нещасну землю,
І теплом озарить

І мир світу звістить
У щасливу годину;
І веселії ми,
Що став мир на землі,
Заспіваємо знову
Щиро пісню любови
Та веселою весною,
Як пташка защебече,
Як гай розвіється,
Як земля вкривється травою,
Зеленькою,
Я не зростить вже її
Темна кривд людей
Та на глум істині святих,
На глум Христу
Та Його Воскресінню
І Його Правди піднесенню!
І весело згломонять
Великодні дзвони.
А хоч їх й не буде*)
Саме слово святе
Звеселить наші груди
І серце-ме радіти,
Що вже мир — любов на світі
І з цювної груди
Заспівають радісно люде:

Христос воскрес! Христос воскрес!
І смертю смерть побідив
І смертю смерть поконав,
А тим, що у темну могилу
Пішли у тяжку годину,
Життя дарував, життя дарував.
Т. Дмитренко.

Греко-Католицька Церква під Поляками.

Про польсько-римський конкордат, подав Український Прапор, орган през. д-ра Е. Петрущевича, слідує нотатку:

Дня 10 лютого с. р. підписано в Римі конкордат між Польщею і Ватиканом.

З польського боку майстрував над зладженням сього акту відомий вшехлопак, професор львівського університету Ст. Грабські, з боку Ватикану кардинал Гаспарі. Конкордат має 27 статей. В ньому замітні такі постанови: 1) папський Нунцій у Варшаві виконувати буде духовну зверхність також на території Данціга (стаття 3); 2) не тільки кожної неділі, але й в „3-цього мая“ мають священники відправляти літургію за Польщу і її президента (стаття 8); 3) ні один клопоту Польщі не буде залежати від єпископа, якого осідок находився поза межами Польщі (арт. 9); 4) на українській етнографічній території Ватикан творить три латинські дієцезії: лущку, пінську й підляшську, та ж існуючими вже латинськими дієцезіями, 2½ мільони римокатоликів матиме на українській території 5 дієцезій, а біля 4 мільони греко-католиків тільки 3 дієцезії; 5) іменування єпископів Ватиканом може відбутися лише за згодою президента Польщі. Се, очевидно відноситься головне до іменування українських єпископів, що мусять бути благодійні в очах Польщі (стаття 11); 6) єпископи мають зложити перед обняттям урядування присягу вірності для Польщі, що вони будуть шанувати Польщу, не будуть нічого робити, що принеслоби шкоду польській державі, будуть дбати про „інтерес панства“ і т. д. (арт. 12); 7) Без згоди польського уряду не можуть одержати парохіяльних бенедіцій особи, яких діяльність є суперечна з „безпекою Польщі“. Тому, що крім кс. Ільова і ще може двоє-троє „угодців“, діяльність кожного українського священника як члена української нації може видаватися суперечною „з безпекою Польщі“, ся постановою конкордату має на меті тероризувати українських священників (стаття 19); 8) лишається в силі право патронату. Польська адміністрація й польські дідичі — тепер, в Польщі, використовувати будуть до схочу середновечне право патронату для доскулювання українському духовенству (стаття 21).

Як бачимо з сього короткого зіставлення польсько-ватиканської угоди своїм вістрям звертається проти греко-католицької церкви і її духовенства. Грабські хвалився, що сью угоду переведено на папір в однім дні. Значить, Ва-

тикан пішов цілковито по лінії польських бажань. Сумніваємося, щоби компетентні чинники Ватикану зробили се наслідком непоінформованія, навпаки маємо підстави здогадуватися, що польонофіліство Ватикану має глибші причини, звязані з плянами навертання сходу Європи на католицизм за допомогою Варшави. Обережна звичайно дипломатія Ватикану заризикувала... нанесла кривду греко-католицькій церкві в Галичині, а для себе не обчислену шкоду, яка проявиться в майбутнім.

У всякому разі з постанов конкордату виходить, що Ватикан поставився до Польщі як до одної національно держави, примінюючи до українського духовенства гр. кат. церкви без виімку всі постанови (включно з святкованням „3-цього мая“), які обовязують латинське духовенство. І сим вчинком не лишив ніякого сумніву щодо свого відношення до Українців. Ватикан називає українсько-католицьку церкву „греко-русинською“ — згідно з термінологією польських імперіалістів. Про римокатоликів Українців нічого не згадується. **Ватикан є за поневоленням українського народу Польщею!**

До сего від себе додамо тільки отсе:

Греко-католицьке духовенство в Канаді відзначалося доси не аби якою льояльністю до папи римського. Не давно ще посилало йому привітні і чолобитні телеграми за його „прихильність“ до українського народу. Тепер, коли папа заподіяв греко-католицькій церкві таку кривду, греко-католицькі священники в Канаді мовчать мов води в рот набрали. Орган греко-католицької церкви „Канадійський Українець“ навіть не згадує про конкордат. Се в ту пору, коли навіть в Галичині протестують. Чому мовчать греко-католики в Канаді? Чи тому, що одобрять конкордат, яким папа віддав греко-католицьку церкву Полякам в руки? Чи має ся мовчанка греко-католицьких священників в Канаді свідчити, як мало їх обходять справи їх церкви і українського народу? А може бояться втратити ласку Французів, які підтримують греко-католицьку церкву в Канаді своїми грішми?

Греко-католицьке духовенство в Канаді повинно негайно забрати голос в сій справі, повинно піднести як найгучніший протест проти польсько-римської торгівлі церквою українського народу в Галичині. Тимбільше повинно піднести протест, що не потребує боїтися польських переслідувань. Коли священники в Галичині не зважають на можливі переслідування і

*) В часі війни давши з церкви позабрани на гармати.

виступають в обороні своєї церкви і свого народу, то сором і ганьба, щоби йовчали ті, котрі мають спромогу свobodно висказувати свою думку на вільній землі Канади. На греко-католицьких священників в Канаді черга сказати своє слово.

ПАТРІАРХ ТИХОН ПОМЕР.

Московський патріарх Тихон помер 8 квітня, б. р. Митрополит Петро, права рука помершого патріарха буде завідувати справами російської православної церкви до вибору нового патріарха.

„НА ВАРТІ”.

На Волині у Володимирі Волинським почав виходити невеличкий журнальчик „На Варті”, якого літтитул правильно каже, що се „незалежний орган українського культурного і церковного відродження”. На той новий періодичний двотижневик варто звернути пильнішу увагу й віднести до нього зі загальною щирою симпатією. Річ у тім, що „На варті” є першим на українських землях в межах Польщі часописом, який поклав собі завдання систематичну боротьбу за розмосковлення

православної церкви на українських етнографічних землях, проти московської церковної православної ерархії в Польщі та проти політики департаменту віроісповідань у Варшаві. „На варті” бореться за принципи поставлені в основу української православної Автокефальної Церкви на Наддніпрянській Україні. Живий ріжноманітний зміст часопису вкупі з високою ідейністю та глибоким патріотизмом, яким овіяні його статті, повинні запевнити йому найкращий розвиток. Редактором-видавцем є відомий волинський діяч д-р А. Річицький. („Діло”).

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНИХ ГРОМАД В КАНАДІ.

Подається до відома, що архиерейські візитації Іх Високопреосвященства Архиепископа Іоанна Теодоровича в Канаді почнуться в місяці червня, отже громади, які бажають, щоби Високопреосвящений Владика відвідав їх сього літа, звольте написати сейчас до голови Консистерії, протоієрея С. В. Савчука на слідуочу адресу: Rev. S. W. Sawchuk, 379 Parr St., Winnipeg, Man.

ДОПИСИ.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ УНІЯТА.

Високоповажани Українці і Українці в Канаді! По цілій Канаді межі всіми Українцями провадиться вже від довшого часу релігійна боротьба а властиво горяча дискусія про се, чи триматись нам всім католицизму, з котрим ми приїхали до Канади, чи лишити католицизм нам не рідний, чужий, — а йти на стрічу відновленому і відродженому укр. православію? В кожній хаті, в кожному товаристві, а забаві, де лише стрінеється кількох людей, всюди одно і те саме; одні проч з католицизмом, другі проч з православієм! — Одні і другі аргументують і дають після свого розуміння добрі докази, при тім обкидають себе лайками, логаними назвами. Дивно і нерозумно є дивитися і слухати неможливих доказів в одну чи в другу сторону, чи в обороні католицизму — чи укр. православія. Такі дискусії ділають на кожного чоловіка, тим більше на людину, котра приїхала із краю, де не чула і не бачила щось подібного ніколи, — аж тепер тут в Канаді. Я не хотів зачіпати релігійного питання, в Канаді, бо хотів приглянутись тій боротьбі і пізнати причини тієї боротьби, тієї ворожнечі одних до других. Та остаточно чувся примушенням висказати свої думки, дати свій вислів і осуд, чи справедливі нам треба українського православія, чи триматись католицизму? Українці й Українці! Не думайте, що хочу бути судією у ваших спорах і ненависти одних до других. Не думайте, що хочу вам закинути свою думку, або свої переконання й погляди у ваших релігійних переконаннях, не думайте, що я хотів би або зміняти вашу віру, або її покидали, — ні, зовсім ні! Я вискажу свою думку, а скажу те, що бачив в Галичині, на Україні, чого Ви не знаєте, або не хочете знати і що діється в теперішню пору на Україні і чого жде і хоче Україна від Вас, котрі є на чужині, на еміграції. Ми програли війну, наш нарід в неволі, нізвідки помочі й порятунку, безнадійність у нас взяла верх,

матеріальні обставини, політичні відносини вивторили серед нас всіх байдужність, зневіру до всего. Чи маємо пропасті згинуті в тій темряві вічній, чи не діждемося, не побачимо вже перших лучів сходячого сонця? — Замість приготуватись до стрічі соцю золотою, змучені, прибиті горем заснемо твердим сном і не видіти і не любуватись нам його блеском, його проміннями? Чи нема вже для нас виходу?... По моїй думці, церкв є наш вихід, є помочю, є тою підкріплюючою водою для кожного струженого, спрагненого подорожного, для кожного Українця-ка, що хоче ратувати себе і свою зруйновану Україну! — Питання заходить, яка тепер церква є для нас Українців найліпша і найкорисніша католицька, чи укр. православна церква? — Думаю, що на се, кожний здорово-думаючий чоловік відповідить собі і самий; ми інстинктивно повинні відчувти, що на Україні доконується черговий історичний переворот, який не остане без поважного впливу для нас всіх Українців, яких ми релігійних переконань і обрядів не будиб... Не можна робити з дня ночі, і з ночі дня. Не докажимо того, що не було в нас і не є і не має підстав у нас бути і існувати. Ідмо туди, куди стежка, дорога нам вказує впрст а не манівцями берімо те, що нам в руки само йде і вказує шлях до здійснення наших ідей. „Ми Українці, ніколи не були і тепер не є католиками, нас ніхто не мав і не має за католиків — ми покинули своє рідне православне, — прийняли унію, — і ми тепер ані православні, ані католики — ми — мизрадники свого народу, своєї релігії й віри, ми не знаємо де ми є і хто миє під зглядом релігійним, йдемо через се скорше в пропасть, котимось стрімголов в безвість аж на дно, — Ми всі колись були православні по крові і кости, а кричимо, горлаємо на ціле горло, що католицизм який нам Українцям є зовсім чужий не знаний, є вихідною точкою, є одною метою, є тою лінією, дорогою, по котрій будьто ми малиб йти.

Треба нам знати, що православний світ був найбільше побожним, релігійним, віруючим і люблячим Христа, — за те католицький світ, представляє собою сумну історію насильств, звірств, немодського обходження з людьми ріжного стану, брутальство, занепад моралі, доконування і поповнювання злочинів ріжного рода в імені Христа і для Христа, мучення, тортури, палення людей на кострах, святу інквізицію і її наслідки для всіх народів, що підлягали тоді Римові.

А щодо закидів роблених противниками українського православія, що православна церква не має в собі нічого українського, то тим більше греко-католицька церква не має нічого українського; бо є мішанина з домашню — є і грецьке і латинське! Греція в старовину була більше культурною, мала вищу освіту, борше мала в себе християнську віру, святе Письмо і церков на грецькій мові, як Рим і Італія. Римляни користувались і вчилися борше з грецьких книг і писем науки Хрстової, як з латинських, виходить з того, що католицизм має в собі більше грецького, як свого латинського.

В 1918 р. як я був в Київі, зайшов до Печерської Лаври, щоби оглянути і побачити те, про що я колись читав і учив в гімназійній мені вчили і розказували. Користаючи з тої важної для мене нагоди, попросив я монаха, щоби показав мені печери і мощі святих угодників Божих. Монах згодився, запровадив мене до печер, всьо докладно пояснював мені і був вдоволений з того, що я зайшов і оглянув печери і мощі святих.

Ми оба завели довшу розмову, підчас котрої монах доказував велич і правдивість православної віри, жалівся на большевиків, котрі знищили були кілька бань на церквах і богато порабували майна з Печерської Лаври. Монах не знав мене і не міг пізнати, хто я є і звідки, бо я мав на собі мундур козацького офіцера. Монах все розказував, а я на доказ правди потакував і кивав головою а коли я хотів відходити, то він спитав мене: Вибачайте, позвольте запитатись мені, з якої Ви господин-офіцер губернії? — Я рішучо відповів йому, „З Галичини!“ „Ах! То ви уніят, ви католик!“ Монах сплюнув на землю три рази, перекрестився побожно і пішов чим скорше від мене. Я здивований пішов далше і зайшов до церкви, щоби наслухатись і полюбуватись співом церковного хору, але думка про дивне поведіння монаха не покидала мене.

Моя стріча і розмова з монахом зробила на мене дивне і незатерте вражіння. Чому монах при кінці бесіди зі мною так обійшовся? Чи я не християнин, чи я не Українець, так як він, хоч і уніят?... Я не міг собі того пояснити і був би може щось не пояснив... Та пару днів пізніше я зайшов до св. Михайлівського Монастиря в убикаціях якого містився Галицько-Буковинський комітет. При вході Монастиря я стрінувся з з монахом чи священником того монастиря і завів з ним розмову, і признався отверто, що і як случилось мені з монахом в Печерській Лаврі. Монах довго не думав а усміхнувшись іронічно і вдоволено сказав: „Порівняйте історію католицької церкви з історією святої православної віри і церкви, то пізнаете, чому монах так твердо був і є переконаний о святости і правдивости православної віри і чому тим самим показав своє зогидження до католицизму і уніятизму галицького!“ — Я не признав йому рації і невдоволений відійшов, забувши, що мав справу до Гал.-Буковинського комітету. — Та в моїй душі повстав сумнів, і я почав думати чи справді оба монахи мають за собою слушність? — Мажучи вільний час, я опинився коло Десятинної церкви, а відтак скоренням ходом зайшов до городця на Святу Горку, звідки можна оглядати

вид на Дніпро і плаваючі по нім малі мораблі! — Я сів на лавку, бо чувся чогось втомленим і навіть не доглянув, що біля мене сидів монах — священник з Десятинної церкви, як він сам опісля мені признався. Священник спокійно, холоднокровно розказував і одовідав про тодішне воєнне лихоліття і про се, як большевики поводилися погано в Київі і т. п. По мові пізнав мене, що я не походу з російської України а з Галичини. І хоч я не бажав собі говорити з ним про віру і церкв, священник самий розвівся над тим широко і сказав так: „Ви Галичани, гарний народ, хоробрі, бойкі і більше-просвічені від нашої братії, — нам не одно треба від вас вчитись й слухатись, лише одне є не добре у вас, що ви є уніяти, що ви відірлися своєї віри праїдної і тепер ви ані католики ані православні!“... „А що ми є?“ спитав я обурено. „Та ви не гнівайтесь... Ви є хороші і настоячі Українці, лише... у вас... не має ні якої віри ось в чім діло.“ — „Я служу Україні, я боюсь за Україну, я не бороню віри, але Україну і українці, я віри не бороню, бо війну ми провадимо не за віру а українську державу, за український нарід“, — відповів я. „Да, це правда, що так, признав він, ви за віру не бетесь, бо у вас віри жадної нема, у вас Галичан, — але позвольте вам сказати, що обороняючи укр. державу, ви тим самим обороняєте і православну віру, православні церкви, собори, монастирі і все православне українське духовенство і їх владки!“ „Чи справді?“ запитав я. „Так точно, ви тим самим і шкодите галицькому уніятизмові.“ „Чому і як се?“ — знов запитав я. Так, — бо ми ніколи не согласимось з тим, щоби ви ширши унію в нас на Україні; 4½ мільйони Галичан за для любови до України, будуть мусили покинути унію, а приєднатися до православія, від котрого 300 літ тому відступили!“ „Якось се буде“, сказав я йому, встаючи вже до відходу. „Ето да, якщо буде, правду говорите, господин-офіцер, але жаль що... жаль знаєте, що через унію — буде ще боротьба межі нами і хто знає... як... се буде?“ — Мені жаль стало сього священника Українця патріота і щоби він не замітив мого зворушення, я чемно поздоровив його і розпрацавшись з ним щиро, відійшов з якимсь спокійним вражінням!

Докінчення буде.

ХТО ВИНЕН ЗА НЕСВІДОМІСТЬ.
(Тафнел, Саск.)

Ся околиця заселена Українцями і Англіяцями. Щодо Українців, то вони, як звичайно, поділені на ріжні групи. Є „католики“, „Поляки“, „Русини“ а всі вони не люблять православних Українців, бо вони „схизматики“. Не знають вони біди, що тільки православна віра була і є вірою нашого народу, а всі прочі, се нам чужі, — накиннені на те, щоби замочити нас в чужій сїті. Та годі винувати людей за їх неспівомість, а треба винувати їх проводирів, які дбають не о добро народа, але о добро власне, та які замість того, щоби давати людям освіту, дають їм темноту. Ось минушого року, на цвітну Неділю, запросили осіб тутешні католики священника з Йоркyonu, то що почули від нього? Замість того, щоби людей чогось навчити, він читав пастирський лист від епископа в якому сповляло, щоби не читати жадних газет ні книжок, кромі „Кан. Українця“ і книжок його видання. І се така просвіта? В других людей на казують, щоби народ читав, як найбільше, бо „хто більше читає, той більше знає“, а в наших католиків як раз противно. Не дозволяють людям читати, бо бояться, щоби народови не отворилися очи. За те наші священники, українсько-православні, вчуть нас і роблять якраз противно. Вони знають, що тільки для просвічених людей є повага і свобода на світі і тому заохочують нас до освіти і освідомлення.

Желаю нашому дорогому „Прав. Вісникові” як найбільше передплатників, а Вам, Отче Редакторе, і всім читачам „Л. В.” Веселих Свят Воскресення Христового.

О. Ф. Кравчук.

ЕВАНГЕЛИКА ПРАВДА КОЛЕ В ОЧИ.

(Глен Елдер, Саск.)

Хвальна Ред. Прав. Вісника! Прошу помістити моїх пару слів у відповідь „Укр. Ев. Християнинові” на його допис в 229 ч. „Кан. Ранка”, п. з. „Лисав Неправду”, „Укр. Ев. Християни” дуже розгнівався на мене, за те, що я написав в „Прав. Віснику”, за місяць лютий с. р. правду про евангеліків сеї околиці. Згаданий дописувач замість того, щоби вдаритися в груди й признатися, що евангеліки в Глен Елдер, справді поклоняються рукотворним богам, накидає на мене безпідставно і перекручує правду.

Кажете п. дописувачу, що ви пишете лише саму правду — коли так, то чогож боїтеся підписати своє чесне ім'я під своїм дописом? Пишете ніби від імені всіх евангеліків з Глен Елдер, а тим часом свого власного імені стидаетесь.

Каже дописувач „Кан. Ранка”, що я неправду писав, що тутешні евангеліки поклоняються рукотворним богам, а тимчасом сам признається, що були на їх богослуженні і хрест і свічки. Правда, він каже, що се не було в церкві, тільки в школі, але се справи не змінює. Вистарчить, що були і хрест і свічки на евангельським богослуженні. Важне і те, що дописувач признаєся, що в них евангеліки хрестяться рукою (роблять якраз те, за що накидаються на православних), але каже, „се наша справа”. Добрий аргумент, але знайте п. дописувачу, що се саме ми можемо оказати евангелікам — васі вам до того, що ми в своїй церкві робимо, бо се наша справа!

Пише дописувач „К. Р.”, що в них лише один раз горіли свічки і був хрест на столі, а я кажу, що се неправда, бо я був 5 разів на їх богослуженні і кожний раз бачив хрест і свічки, а як тепер, то не знаю, бо більше не був.

Каже дописувач, що вони просвітнілися, тай тому спровадили собі проповідника. А на ділі той проповідник їздив на Глен Елдер через два роки доки здобув собі кількох прихильників, — одного свого кума, одного якогось брата, та одного чужого, який закомився на пресвітеріянське шмаття. Один вже відскочив й говорить, що він пристав був до евангеліків за шавомовою проповідника, але тепер відскочив, бо побачив, що не там правди шукати.

Щодо проповіді вашого проповідника, то я не міг переповідати її в „Л. В.”, бо то була сама самохвальба і більше нічого.

Кажете п. Дописувачу, що то неправда, що п. Ткач продавав підчас вашого богослуження образи, а я ще раз повторюю, що правда. А було се так: Підчас вечірні проповідник Т. пішов в закуток за книжкою, а п. Ткач встав, розвинув образи і каже: „Може хто хоче купити собі образ? По 25 центів один; дуже файні образи”. Жінки подивилися одна на другу і почали сміятися. Тоді приступає до мене п. Семен Костинюк і каже: „Здається мені, що протестантська церква не признає

образів?” — „Ні, кажу, не признає.” „А нащо-ж Ткач продає?” Тоді каже п. Мих. Козменюк: „Бартоо йому пригадати, що з церкви торговлю не можна робити.” І Костинюк знов каже мені: „Скажіть по п. Ткачеві, щоби він сів з образами.”

Отже, п. дописувачу, то ви, а не я, мали уха а не чули, мали очі а не бачили, коли кажете, що я продав про образи неправду. А щодо часопису „Кан. Ранка”, то п. Ткач роздавав його аж по вечірні. Не маєте також чою покликатися на евангеліків з Глен Елдер, бо вас тут певно мало хто знає. Дехто каже, що ви живете в Канорі, а де хто, що аж в Вінніпегу. Та хрест ви не були і де ви не жили, нам ясно одно: ви стидаетесь свого імені і стидаетесь своїх евангеліків в Глен Елдер, бо вони хрестяться, мають хрест і свічки та продають образи, а в правдивих евангеліків сего нема.

Щож до мене, то будьте певні, що я і на далі буду триматися, як ви кажете, дідівської віри. В дійсності, то вашу віру можна назвати „дідівською”, бо богато з вас стало евангеліками за старе шмаття, яке вам роздавали, як дідам. Я буду ходити в тім що буду мати, але своєї віри за стирку не проміняю. Щож до вас, то ви будете евангеліком лиш доти, доки хтось другий буде платити за вас проповідників, бо вам тільки о дурничку ходити.

Р. Г. Лозинський.

ТИ МЕНЕ, ГОСПОДАРИ, НАЙМИ, А Я З ТЕБЕ НАЙМИТА ЗРОБЛЮ.

(Гудів, Саск.)

Повисша приповідка пригадує нам, щоб ми малися все на увазі, кого приймаємо між себе. Не без причини вона повстала між нашим народом. Наш нарід переживав вже не одну таку подію, що приймавши наймита до себе, сам наймитом став. Подібну історію подаю до відомо всьому укр. народові, нехай роздумає чи і з нами тут у вільній Канаді якраз таке не сталося.

Вісім миль на північ від Гудів вже від давна побудована гр. кат. церква. Побудували її люди за свою жервавицю, але що зробили? Записали на них, що вони сміються в кулак з нас, бо збудувати зміли, гарно при брати зміли, а господарити не зміли. Взяли та записали на Бельгійців, а самі зробилися наймитами в своїй хаті. На доказ нехай послужить отсей випадок: Дня 22-го лютого, приїхав о. Деларій з Айтуні на богослуження. Людей зібралось досить, бо були заповідані по богослуженню церковні збори. Збори відбувались коло церкви в резиденції. Про подробиці тих зборів не буду згадувати, згадаю тільки, що о. Деларій показав себе дійсним „баоом” в згаданій церкві. Так кричав, що страшно було слухати. Здавалось, що от от, приїде до біжки. Коли оден трост звернув йому увагу, що не годиться так з людьми поступати, то сей о., котрого „Кан. Українець” носив піднебеса, як святого, каже до тростів щось таке: „Ви є дурні, бо коли стає те проти мене, то стає проти віри. І ви мусите платити, бо я тут є баоом. Як церкву вам отворю, то підете, а як ні, то ані ногою не смієте вступити. Я маю тут право, бо маю чистий контракт, а ви як не хочете мене слухати, то їдьте-їдьте до чорта,

без вас тут обійдеться.” От таку заплату має наш нарід за своє добре серце; прийняв Бельгійців, дав їм хліба, грошей тай свою працю позаписував, а тепер його за се Бельгійці очерняють, дурнями називають. Та так нам треба, не треба було церкви записувати, булиб нас дурнями не називали, але по смерті, як то кажуть каїння нема. Ми знаємо, що як вовк злапає добич в свої зуби, то тяжко її від него видерти; так тяжко видерти свою працю від Бельгійців. Та дасть Бог, що заберуться вони незадовго до Бельгії, а наш хліб будуть їсти свої священники, котрі люблять свій нарід, за ним постоять на кождім місці.

Вони не будуть тримати нас в темноті та дурнями називати так, як піли, але подадуть нам дійсну науку, яка піднесе нас на рівню з другими людьми.

Здоровлю всіх читачів „Л. Вісника.” Бувший Католик.

ЦЕРКОВНО-ПРОСВІТА РОБОТА.

(Вільна, Алта.)

Наша колонія заселена переважно Українцями. Щодо релігійної приналежності, то є тут православні, греко-католики і протестанти. Щодо народної роботи, то нема чим похвалитися. Перед трома роками завязалося було тут Товариство Просвіти, але довго не існувало. Відиграли одно представлення і дали один коштовний баль і на тім скінчилося. Гроші, які в сей спосіб зібрано, є в нас. По новім році громада тутешних православних Українців запросила до себе о. Кусопа, який мав богослуження в домі пана Григорія Російчука. По богослуженні відбулася збірка на Інститут ім. Грушевського і зібрано 6.50 дол., які сейчас вислано до Інститута. Друге богослуження відбулося 8-го марта в школі Вільна. Людей було дуже багато, аж не було в школі на всіх місця. По богослуженню о. Кусий виголосив відчит про Т. Шевченка, якого люде вислухали дуже уважно. В богатых можна було завважити слези на очах коли слухали, які терпіння наш народний геній переносив через свою велику любов до України.

По відчиті п. М. Харчук подякував о. Кусопа за його труд, а присутні відспівали йому многоліття. По сім о. Кусий відправив за Шевченка папахиду, і тоді люде розійшлися на обід. По обіді відбувся церковний мітинг. Свящ. Кусий пояснив людам про ціль і значіння укр. прав. церкви по чім записалося до Укр. Гр. Православного Брацтва 28 членів. Брацтво думає приступити в короткі часі до будови своєї власної церкви. Слідуюче богослуження в нас відбудеться 20 квітня.

Стефан Павлюк.

На Укр. Прав. Церкву в Вінніпегу.

(Дінант, Алта.)

Преподобний Отче Редактор! — Гостячи на Різдвяні Свята в домі п-ства Ст. Захарука в Мірор, Алта., разом з місцевими робітниками Українцями, яка то гостина мене дуже вдовольняла, бо всі були тверезі і в святочному настрою, по відспіванню коляд я забрав слово про потребу будови катедри Української Прав. Церкви в Вінніпегу, і завізав до складання депт. На мою просьбу отсі присутні зложили жертви на кв. спові:

По 2 дол.: Андрій Салій, Мих. Когуч і Явдоха Когуч.

По 1 дол.: Ст. Захарук, Манолій Стринадка, Ілько Салій, Тома Стринадка. — Разом 10 доларів.

Желаю найкращого успіху в вашій Богоугодній роботі.

М. Когуч.

Сердечне Спасибі за щедрі жертви засилає жертводавцям Укр. Православна Парохія в Вінніпегу.

Православний Календар Рік 1925.

(Після нового стилю) ТРАВЕНЬ.

- 1. П. Івана преп.
2. С. Івана Староп.
3. Н. З. Мирон. Теодора
4. П. Дезідерія
5. В. Теодора, Луки
6. С. Вкмуч. Юрія
7. Ч. Сави
8. П. Іванг. Марка
9. С. Васидія, Гляфірії
10. Н. О розсл. Сим.
11. П. Ясона і Максима
12. В. 9 муч. в Кизикі
13. С. † Ап. Якова
14. Ч. Єремії проп.
15. П. † Бориса і Гліба
16. С. † Теодозія Печ.

- 17. Н. 5. О сам. Пелагії
18. П. Ірини муч.
19. В. Йоана многострад.
20. С. Явл. знам. ч. Хр.
21. Ч. Ап. і Ев. Ів. Бог.
22. П. Пер. мощ. св. Мик.
23. С. Симеона Зилота
24. Н. 6. О сліп. Мокія
25. П. Епіфанія
26. В. Глікерії муч.
27. С. Максима, Іздора
28. Ч. Вознесенія Госп.
29. П. Модеста, Теодора
30. С. Андроніка

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ о. С. В. Савчука

- 12 квітня — Квітня Неділя — Мензі.
16 квітня — Великий Четвер, Брендон свячення пасок — о 10 год. рано.
17 квітня — Велика Пятниця — Попплар Парк, Вечірна поч. 3 год. по полудні.
18 квітня — Вел. Субота — Попплар Парк: Служба Божа і свячення пасок поч. о 7 год. рано.
19 квітня — Свячення пасок год.
20 квітня — Велика Пятниця в церкві св. Петра на розі вул. Селірк і Ейкенс, о год. 8 вечером.
21 квітня — Воскресення Христова (пасха) — Воскресня Утрення, Служба Божа і свячення пасок.
22 квітня — Вел. Субота — Брендон — Вечірна, о год. 5 по пол.
23 квітня — Світлий понеділок — Брендон Ман.
24 квітня — Світлий Вівторок — Іст Селірк.
25 квітня — Неділя Томіна — Вінніпег.

379 PARR ST., — Winnipeg, Man. Телефон J8294

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ Свящ. С. Гребенюка.

- 12 квітня — Неділя Цвітна — Айтуні.
16 квітня — Великий Четвер — Страсти — Гудів.
17 квітня — Велика Пятниця виставлення плащениці о 9 год. рано, Гудів.
18 квітня — Велика Пятниця, виставлення плащениці о 12 год. р. — коло Ник. Пилипового.
19 квітня — Велика Субота. Свячення пасок о 1-й год. по полудні. — Айтуні.
20 квітня — Велика Субота. Свячення пасок о 6-й год. по пол. — Фенвуд.
21 квітня — Воскресення Хрис. Воскресня Утрення і свячення пасок о 5-й год. рано — Мелвід.
22 квітня — Воскр. Хр. Утрення, Служба Божа і свячення пасок о 10 год. рано — Гудів.
23 квітня — Вел. Понеділок — Айтуні.
24 квітня Вел. Вівторок — Фенвуд.
25 квіт. — Неділя Томіна — Мелвід.

ЦЕРКОВНІ РІЧИ, РИЗИ І КНИЖКИ.

Через редакцію „ПРАВОСЛАВНОГО ВІСНИКА” можна замовляти всі церковні річи, як фелони, чащі, кадила, свічки, хрести та церковні книжки. Пишіть на адресу:

THE ORTHODOX HERALD, 379 PARR STR., WINNIPEG, MAN.